

EESTI**SPORDILEHT**

Toimetus ja talitus: Tallinn, Vene tän. 11-a, krt. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. -: Tellimise hind: aasta peale 6 krooni, kuus 60 senti.

Eesti Spordileht ilmub reedeti.

Nr. 21/22.

Reedel, 20. juunil 1930. a.

XI. aastakäik.

Tervitusi Teile, sõbrad Düüna ja Visla kallastelt!

Täna, Eesti noore spordi suurpäeval, kogu Eesti sportlaskond sügava sümpaatiaga sirutab Teile, kaassportlased, oma tervitava süle.

Olge tervitatud meie väikeses kodus, kallid külalised sõbralikust Lätist ja Poolast!

Meie, EESTI, LÄTI ja POOLA rahvaste elus on juba minevikust palju ühiseid jooni. Vastastikusel abistamises, olenedes tihtigi üksteisest, oleme meie kangelaslikkudel aegadel saavutanud vääriva ja eluõigustava asula vabade rahvaste peres, kus sportline võistlus ühendava ja köitva tegurina lähendab meid, ühist saatust jaganud rahvaid.

Muistse Hellase Olümposel, aastatuhandeid tagasi, tõusva päeva esimesel kiirel antud stardi märgel, avastus inimkonnale spordis elu mõte — ilu, tõe ja armastus, võistluses — rahvaste rahu ja sõprus.

Lähendagu ka meid, tänapäeva helleenlasi, avara staadioni võistlusrajad! Leidkem ka meie spordis oma rahvaste elu mõtte! Süvenegu ja teostugu ausas võistluses, siin Soomelahe kaldal, EESTI, LÄTI ja POOLA rahvaste sõprus!

Au võitjale ja võidetuile, sest ühise tahena kajastub hinges sportlase köitev deviis

PRO PATRIA — CITIUS, ALTIUS, FORTIUS.**Sveiciens, musu draugiem no Daugavas un Vislas krastiem!**

Šodien Estijas jaunai sporta saimei liela svetku diena un viņa ar visdziļakam sirsniņas jutām saņem savus kaimiņus.

Esiet sveicināti Jus dargie Latvijas un Polijas viesi musu mazajā tevijā.

Igauņu, Latviešu un Poļu tautu dzīvei jau no sirmas senatnes ir bijušas daudz kopeju gaitu.

Ar savstarpeju izpalīdzēšanos nesenajās atbrīvošanas cīņās esam ieguvuši jauno tautu saime neatkarīgu stavokli. Sacensības sporta lai vieno musu tautas, kurām vienādi likteņi.

Jau vairāk ka tukstots gadu atpakaļ Helladas Olimpa uzlecošas saules pirmajos staros dotais starta signāls atvera cilvēcei sporta dzīves — skaistuma dailli un milu; sacensība — tautu mieru un draudzību.

Lai saikšu arena tuvina arī mus, šodien helleiešus. Lukosim arī mes rast sporta savu tautu dzīves izpratni. Godīga sacensība lai padziļina Igaunū, Latvju un Poļu tautu draudzības jūtas.

Gods uzvāretajiem un uzvāretiem! Lai arvien paturam svetu musu sportu saistošo deviisi

„PRO PATRIA — CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!”

Witajcie nam przyjaciele z nad brzegow Dzwiny i Wisly!

Dziś w wielki dzień młodego sportu Estonjii, sportowe organizacje Estonji podają Wam, Koledzy, swą dłoń dla powitania. Witamy Was drodzy goście z przyjacielskiej Łotwy i Polski w swej niewielkiej Ojczyźnie.

W życiu naszym, t. j. Estonji, Łotwy i Polski już dawniej istniały cechy wspólne. Przy wzajemności pomocy, często wzajemności zależności broni, bohatercko wywalezyliśmy sobie godne miejsce w rodzinie państw wolnych. Obecnie sportowe zawody stają się wiążącymi czynnikami, aby zbliżyć narody nasze, tak podobny posiadający los.

W czasie helleńskiej Olimpiady, przesłane przed lat tysiącem, przy pierwszych promieniach wschodzącego słońca, wezwanie do startu, odkryło przed społeczeństwami ideję życia w sporcie — piękno, prawdę i miłość, a w zawodach — mir i przyjaźń narodów.

Niechaj rozległe pola stadjonu zbliżą i nas, współczesnych Hellenów. Postarajmy się i my znaleźć w sporcie ideję życia swych narodów. Niechaj pogłębi się i urzeczywistni w uczciwej walce, tu, na brzegach Zatoki Fińskiej, przyjaźń narodów estońskiego, polskiego i łotewskiego.

Chwała zwycięzcom i zwyciężonym. W duszy każdego sportowca niechaj brzmi hasło wiążące wszystkich sportowców

PRO PATRIA — CITIUS, ALTIUS, FORTIUS.

Uus verstepost meie spordiliikumises.

Spordi nõukogu astub kokku. Ekraveliit 10-aastane.

H. Visman, Spordi Keskliidu juhatuse liige.

Riik ja rahvas saavad püsida ainult siis, kui nende kodanikud hästi arenenud on mitte ainult vaimliselt, vaid ka kehaliselt. Viimasele liikumisele on poolesaja aasta jooksul tõsist tähelepanu pööratud. On tekkinud organiseeritud spordiliikumine, mis ikka enam areneb rahvusvahelises ulatuses. Spordiliikumisele ja rahvusvahelisele läbikäimisele pööratakse tähelepanu, et rahvaid üksteisele lähendada ja vaenu kaotada. Kord vaenus, kaevikutes vastamisi olnud mehed, lähevad nüüd õlg-õla vastu ühise liikumise heaks kihutustööd tegema.

Eesti praegusel pinnal on esimesed spordiseltsid tekkinud aastat nelikümmend tagasi. Veerandsada aastat tegutsesid seltsid lähema sideta. Alles riiklik iseseisvus peale ilma- ja vabadussõda võimaldas tõsist ja takistamatut tähelepanu pöörata kehalisele kasvatusel, alustada korraldiku spordiliikumise ajajärgu clamist.

Iga aasta aga toob endaga kaasa uusi nõudeid, uusi sihte, mille kooskõlastamine ja kohandamine oskust ja teadmisi nõuab.

Meie sportliku liikumise juhtimine on seni

piirdunud Tallinnaga, kuna provints on sellest seisnud kaugemal. Sportlik liikumine on viidud maale ja laiematesse massidesse, mis hädavajalik, et kasvatada kõiki kihte ja tagamaast leida tippsaavutajaid, kes suudavad ka Eesti värve kaitsta rahvusvahelistel võistlustel. Massiline sportimine on tarvilik ka sellepärast, et kogu rahvast saaks kehaliselt arendatud.

Et üksikuid ringkondi lähendada, et tööd ühtlustada ja kooskõlastada ja lähendada kõiki neid spordiliikumise küsimusi, mis viimastel aastatel põlevalt päevakorraks kerki-

nud, on väheseks jäänud eriliitides peakoosolekute pidamine. Seal ei suudeta lahendada tarvilisi spordiliikumise küsimusi üle kogu maa. Sellepärast on Spordi Keskliit ümber korraldatud ja moodustatud spordiliikumise parlament, „Spordinõukogu”, kuhu kuuluvad peale keskliidu esindajate eriliitide ja iga maakonna esindajad. Eriliituseid esindavad eeskätt nende esimehed: Ekraveliitidust dr. A. Veiss, jalgpalliliidust A. Anderkopp, talvespordiliidust R. Saulman, tennisliidust A. Tooms ja käsipalliliidust Th. Mast. Peale selle üks juhatuse liige määramise järele.

Sportnõukogu esimene koosolek peetakse 20. juunil. See on meie organiseeritud spordiliikumisele uueks verstepostiks ja suureks tähtpäevaks, kuna samal ajal ka meie vanem liit — kerge-, raske- ja veespordiit — oma 10-aastast juubelit peab, mis puhul ka Tallinnas Eesti-Läti-Poola kolmikmaavõistlus korraldatakse.

Tänasele juubilarile ja tema juhtidele raugematul visadust ja tahet edaspidises töös.

Tallinnas, 19. juunil 1930.

Eesti spordiliikumise juhte.

Dr. med. J. Vilms. Eesti kehak. sihtkapitali valitsuse esimees.

Johan Laidoner. Eesti Spordi Keskliidu esimees, Eesti Olümpia komitee abiesimees, võistluste aupresiidiumi liige.

Dr. A. Veiss, Eesti Kerge-, Raske- ja Veespordiliidu esimees.

Püüdkem sihile õigetest radadel!

Dr. A. Veiss, Ekraveliidu esimees.

Udused on mälestused Eesti vanemast kehakultuurist. Kuid mõndagi on süiski alal hoidunud. Teame, et eestlane armastas jõudu katsuda. Seda tehti mitmel viisil; küll veeti vägipulka, küll rabeleti, küll võisteldi kivi viskamises jne.

Aastasajad on muudatusi toonud, olud ja ümbrused, maitset ja moed on muutunud ja ühes sellega on eestlane jõudnud viimaste aastakümnete kehakultuurini, mis on paisunud tugevaks liikumiseks. Juba 19. aastasaja lõpul leiame üksikutes kodumaa linnades spordiseltsi, kus peaaegu kõik noored askeldamas. Siit peale edeneb kehakultuuriline liikumine järjekindlalt. Tekivad veel küll üksikud raskused ja takistused, kuid need ei suuda üldist liikumist ohjeldada. Sportiline liikumine läheb lahvina, mis kord veerema hakanud.

10 aasta eest, s. o. 1920. a. asutati Eesti kerge-, raske- ja veespordiit. 10 a. pole küll pikk iga, kuid selle aja jooksul on ekraveliit nii kujukult kui tegevuselt suuri muudatusi üle elanud. Praegult on ekraveliit üks suurematest ja esimestest meie liitude peres. Liikmeid on tal sell-

side näol saja ümber. Tegevust juhib 30-liikmeline spordiparlament liidu ja osakondade juhatuste kujul. Ekraveliit on võrreldes teiste liitudega ka mitmepalgelisem, sest temasse koonduvad nii kerge- kui raskejõustik ja veesport oma mitmesuguste aladega, siis veel poks, võimlemine ja jalgrattasõit. Neid alasi on liidu juhatused 10 aasta jooksul püüdnud juhtida oma parema äranägemise järgi. On püütud sirgeid radu talata, on püütud rajada tervet liikumist, mille alused ja sihid kindlad ja selged. On olnud üksikuid kõrvalkaldumisi, kõrvalhüppeid, kuid need on paratamata nähted ja nad on isegi tarvilikud, et liikumise elevust alal hoida.

Meie, kui väikerahvas, peame endi sportlist liikumist tegeliku elu teenistusse rakendama, nagu seda praktiline mõistus dikteerib. Ei tee meie seda mitte, vaid laseme ümberpöörduvalt sindida, s. o. muutub sport elukutseks, nagu seda elus sagedasti juhtub, siis võime karile sattuda. Sest meie kitsad olud ei luba üleval pidada elukutselisi rühmitusi. See on spordipoliitika, millest peame kinni pidama. Ta võib küll suursport-

laste tekkimist takistada, kuid selle eest jääb meie üldine sportiline liikumine terveks. Aegamööda kasvab üldtasapind ja me näeme, et ka puhtamatöör printsiipidega võib saavutada häid tagajärgi.

Sportliste harjutuste, treeninguga kasvab, areneb ka spordivaim. Vähe on lihasmassidest ja tehnikast, et suursportlase ni küünida. Suursportlane peab omama ka rõõmsa, kõikevõitva tahte, sest see on edu aluseks.

Kahjuks peab ütleva, et meie sportlastel üldiselt on vähe võimast tahet, üksikud maha arvates, kes küllastud sellega, ja see ongi osalt meie sportliku edu komistuseks. Hingelist jõudu ei omata kerge eluga, vaid karedate ja karmide eluraskustega. Neis karmides eluraskustes valmivad karastatud, tõsised tegevussportlased ja mida enam meil neid, seda enam on meil ka teguini-mesi, kes kasulikud üldsusele.

On meie liikumine õigetest radadel, hoides kinni kindlastest alustest ja sihtidest ja jätkub meil spordivaimu ja tahet, siis võime amatöör printsiipidel edasi purjetada.

Kolmik-maavõistlusi 1927—1930.

Kolmikmaavõistlused Eesti-Läti-Poola on kergespordi esimesteks kohtamisteks riikide vahel. Oma alguse saab tema Poola kergejõustiku liidult, kes Lätile ja meile kutseid saates, kavatses korraldada ainult ühekordse kohtamise. Võistluste ja sidemete loomise kestel kujuneb kohtamine aga traditsiooniks.

Esimesed võistlused peetakse Varssavis. Võistluse võidab Poola 142 pnk., kellele järgne-

heite, 4×400 teatejooksu — Eesti; kauguses jagatakse esimese kolme kohad võrdselt. Igaühel 5 esimest võitu.

Kuidas kujuneb kohtamine tänavu? Kas kordub traditsioonina: võidab see maa, kus võistlusi korraldatakse, või jääb Eesti viimaseks.

Rahvusi esindavad tänavustel võistlustel Tallinnas üksiklaladel järgmiselt:

100 mtr.

Sikorski, Szenajch — Poola.
Kivits, Rudsits — Läti.
Labent, Kesküll — Eesti.

200 mtr.

Biniatovski, Szenajch — Poola.
Kivits, Rudsits — Läti.
Ütt, Schütz — Eesti.

400 mtr.

Biniatovski, Piechovski — Poola.
Bertulis, Froelichs — Läti.
Korol, Kesküll — Eesti.

800 mtr.

Kusocinski, Lesicki — Poola.
Bertulis, Froelichs — Läti.
Tiisfeldt, Koidu — Eesti.

1500 mtr.

Kusocinski, Lesicki — Poola.
Rudsits, Migla — Läti.
Soonberg, Koidu — Eesti.

5000 mtr.

Kusocinski, Kabut — Poola.
Mottmillers, Puke — Läti.
Beldsinski, Prost — Eesti.

10.000 mtr.

Kabut — Poola.
Mottmillers, Puke — Läti.
Beldsinski, Prost — Eesti.

110 mt. tõkkes.

Zajusz, Novosielski — Poola.
Frilings, Dekschenieks — Läti.
Rähn, Labent — Eesti.

Kaugus.

Sikorski, Novosielski — Poola.
Rudsits, Kivits — Läti.
Rähn, Lillenthal — Eesti.

Kõrgus.

Mejro, Majtkovski — Poola.
Dimsa, Karlsbergs — Läti.
Roht, Schmidt — Eesti.

Teivas.

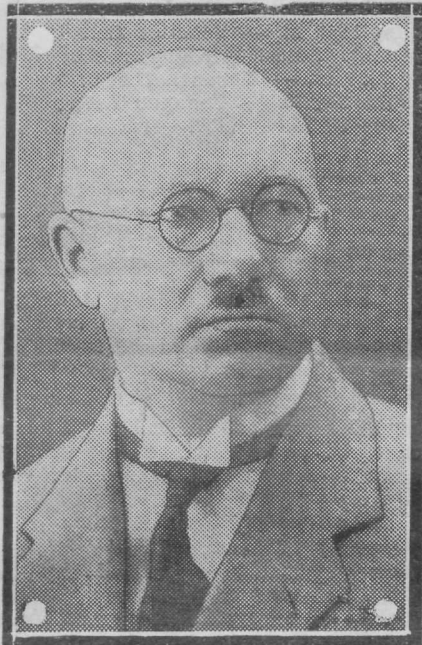
Adameczak, Majtkovski — Poola.
Dimsa, Saks — Läti.
Tamman, Reisner — Eesti.

Kuul.

Heljasz, Gorski — Poola.
Dimsa, Rosenbergs — Läti.
Feldman, Suuk — Eesti.

Ketas.

Heljasz, Gorski — Poola.
Jordans, Rosenbergs — Läti.
Feldman, Erikson — Eesti.

Riigivanem O. Strandman, võistluste aupresiidiumi liige.

Kaitseminister O. Köster, võistluste aupresiidiumi liige.

vad Läti 96 ja Eesti 95. See Eesti kaotus on suurimaks hoobiks, mida üle elanud meie spordiliikumine. Põhjuseks leitakse, et esindusmeeskonna läkitamine ilma elukogemusteta ja seltskondliselt arenenud esindajata, meeskonna ühistundele ja distsipliinile katastrofaalselt mõjus.

Teise kolmikmaavõistluse korraldab Läti liit Riias 1929. a. Olümpia-mängude tõttu jääb 1928. a. vahele. Selle kohtamise võidab üllatuslikult Läti 114,5 punktiga, surudes Poola 112,5 p. teisele ja Eesti 109 p. jällegi kolmandale kohale. Neil võistlusil on meie kaotus täiesti juhuslik laadi. Tugeval ja ühetaolisel konkurentsil arenevad võistlused võisid anda meile niihästi esimese kui ka viimase koha. Ainult ühe ala õnnestumisest oleks aidanud esimese koha omandamiseks. Sarnast konkurentsirikast ja huvitavat, närvepingutavat võistlust näeb harva.

Tehniliselt saavutusilt kujunevad senised kolmikvõistlused:

Varssavis 1927. a.

100, 200, 400, 800, 1500 ja 10.000 mtr. jooksud, 4×100, 4×400 teatejooksud võidab Poola, kuulitõuke, 5000 m. jooksu, 110 m. tõkkejooksu, kaugushüppe, kettaheite — Läti, kõrguse, odaheite, teivashüppe — Eesti.

Poolal 8, Lätil 5, Eestil 3 esimest kohta.

Riias 1929. a.

100, 110, 4×100, 200, kõrgushüppe esimesed kohad omandab Läti, kuulitõuke, 1500, ketta, 400, teivashüppe — Poola; 800, 5000, 10.000, oda-

Eesti spordiliikumise juhte.

Ado Anderkopp, kohtu- ja siseminister. Eesti Jalgpalli Liidu esimees, Olümpia komitee sekretär ja esimene Eesti Spordi Liidu esimees 1920—1922.

R. Saulman, Eesti Talispordi Liidu esimees, ja end. Ekraveliidu esimees 1926—1928.

Th. Mast, Eesti Käspalli Liidu esimees.

Oda.

Szydlovski, Cejzik — Poola.
Jurgis, Saks — Läti.
Sule, Laurson — Eesti.

4×100.

Szenajch, Piechovski, Sikorski, Biniatovski — Poola.
Kivits, Rudsits, Petersons, Blumbergs — Läti.
Labent, Schütz, Rähn, Kesküll — Eesti.

4×400.

Cejzik, Mejro, Piechovski, Biniatovski — Poola.
Kivits, Froelichs, Musis, Rudsits — Läti.
Korol, Tiisfeldt, Rähn, Kesküll — Eesti.

Tänavune kolmikmaavõistlus on suurimaid sportlisi sündmusi kodumaal. Seltskonnas on nemad leidnud elavat vastukaja. Terve rida tuntuid asutusi ja ettevõtteid on austanud sportlist suursündmust väärtusliste annetustega. Võistlusel on, peale rahvuslise au ja eneseteadvuse, veel eriauhinnad parimatele üksisportlastele rahvuste arvus, samuti igale komplitseeritud alale — jooksud, visked-heited ja hüpped.

Piduliku avanguga, kus hra riigivanem O. Strandman sportlaskonda austab avakõnega, järgnevad pinevad võistlused rahvuste au kaitseks.

Kiiremalt, kaugemale, kõrgemalt — on iga kodaniku hüüd teile, sportlased, staadioni lehivate rahvusvärvide all.

Märkmeid Eesti kergejõustiku sünnilt.

Suurvõistlusi enne juhtivat organisatsiooni.

Esimesed Eesti suursportlased: Gustav Kiilim, Bernhard Abrams (1923. a. ülesvõtte järele), Anton Ohaka, kes tänapäevalgi tunnustatavad spordi juhid.

Eesti kergejõustiku hälliks võime peaaegu kahtluset pidada Tallinnat, kuigi mõnel pool avaldatud vastupidist arvamist. Ei taha salata, et vast mõningais paigus, eriti Tartus, võisid olla üksikud juhuslikult laadi kannud kergesporti käsitused, peaaesjalikult Vene üliõpilasilt, kuid sellel kindlasti ei ole midagi ühist kergejõustiku sünniga ja reeglipärase arenemisega Eestis.

Eesti ärkamisliikumise viljana

näeme Eestis käesoleva aastasaja algul kõikjal üle kodumaa mitmesugusi koondisi ja seltsi. Selleaja ärksam ja vabameelsem intelligents koonduv eestipärase meele. 1901. a. Tartus, samal aastal ka Tallinnas asutatud rattasõidu seltsid „Taara“ ja „Kalevi“ ei taotle oma algajal sugugi neid sihte, mida saab tema nimetus, vaid pigemini

viimast tarvitati kilbina

neile kooskäämistele, kus vaba ja julge mõte oma suguste hulgas väljendatav ja tänulikku kuulajaid leidis. Nende rattasõidu seltside ülesandeks õieti oli koguda eestlasi, neid võõrutada. Saksa seltskonnast, noortele aga

istutada usku endasse

ja juhatada tööle rahva ärkamiseks.

Utopistlikult hellitati suuri lootusi heledamaks tulevikuks.

Sportliselt avalduselt näeme rattasõitjate seltsi „Kalevi“ esimestel tegevusaastatel kurni mängu, vähe hiljem ka rattasõitu, siis malet. Ja juba hiljemalt ka võimlemist ja vehklemist.

Mitte üksi seltses, vaid ka mujal, kogu rahvas ärkab organiseerumine rahvuslikus vaimus,

rahvuslikus minas.

1905. a. sündmused ei jäta oma mõju avaldamata ka spordile. 1906-7. a. asutatakse n. n. Polaar-grupp. See on koondis teadusehulimistest noortest, kes end püüdsid omal algatusel arendada teaduses ja kunstis. Endastmõistetavalt ei olnud see mingisugune seaduslikult kinnitatud asutus, vaid lihtsalt rühm ühemeelseid noori. Koguti pühapäeval ja mindi vabasse loodusesse, harutati ja vaieldi omavahel päevasündmusi. Stroomil ja Rannamõisas võis sagedasti ilusatel suvistel pühapäevadel näha polaar-gruppi, kus ühed vestavad väikeses ringina juttu, teised aega viitsid, selal moodisoleva mänguga — laptuuga. Kuna palimäng nõudis kiirust, katsetati sagedasti mehi jooksus. Eesmärgiks mõni kivi, puu või pöösastik. Asuti ritta ja jooks läheb lahti. See süsteemita ja alateadvuselt sooritatud nõrgad sporditunnused saavad uut hoogu

välismaa kirjanduse kaudu,

mida polaar-grupp isukalt hankis. Suurte välisvõistluste ja harjutuste, samuti õhu- ja päevavannide kirjelduste najal levib varsti polaarlastel päevitamise kultus, kuna kergejõustikku tuntakse ainult nimepidi. Polaarlaste kõrval hakkab varsti võrsuma teine rühm noori, missugune aga liites polaarlastega ja ühendatult meile tuntud „düünapoistena“. Nimetus on tuletatud sellest, et see noorte grupp valis omale kooskäämist kohaks

Rahumäe liivalagendikud ja künkad.

See grupp on juba sportijate pere. Esiteks küll lihtsalt jooksud ja hüpped, kuid hiljem, kui Ees-

tis kasutamist leiavad sportlised abinõud, näeme nende kasutamist „düünides“.

Sealt, „düünidest“, võrsub meie suursportlaste eliit.

„Düünapoiste“ tavaliseks kooskäämisteks ajaks on pühapäev. Hommikul vara liigub see salkkond anevooris, palja jalu, püksid üleskäärnult, saapad näpu otsas, üle Poriküla heinamaa, mööda kraavi kaldaid jookstes Rahumäele. Jõudes „düünidesse“ vabastatakse viimaseist segavaist riideist, karatakse „basseini“, väikesesse ojasse. Supeldes otsitakse tuulevarjuline päikesepaisteline koht ja puhatakse päeva käes. Varsti alatakse kõrguse ja kauguse hüppega, jookstakse liival kiirjooksu. Oda, ketast ja kuuli ei tunta.

1909. a. suve toob Tallinna juba algelise kergejõustiku. Tema lähtekohana on Helsingi ja Riia. Rattasõitjate seltsi „Kalevi“ liikmed **Õunapuu ja Schmidt,**

kelledest esimesel kokkupuude Soomega ja teisel Riiaga, toovad peale välisreisu uudisena kaasa mõningad kergesporti abinõud ja jutustuse nähtud kergejõustiku võistlustest. Abinõude, nagu ketta, käsitamise üle ei saa aga selget pilti, sest ketta heidet on küll nähtud, kuid tema heite tehnika on „saludusüks“. Vaelustel jõutakse ühemeelsele arvamisele, et **ketas peaks keerlema lennul paremalt vasakule, sest „nii minna teine libedamalt pihust“.**

Kõrguses ja kauguses, vaatamata „asjatundjate“ vastuvaelustele tarvitatakse „Kalevis“

hoolaudu.

Kuuli kõrval tõugatakse ka kivi, missugust tegevust abistab harilik

tänavasillutuse neljakandiline raudkivi.

Tasapisi aga on labendatavad lahkumineku ja saavutatud kokkuleppel kujuneb siiski mingisugune kord, missugune kõigile ühtlane. Korraldavad esimesed omavahelised „võistlused“. Harjutusi, kui misugusi ei ole, sest

iga harjutus kujuneb võistluseks.

Hakatakse märkima paremaid saavutusi, missuguse ületamiseks, see, kes tunneb endal võimeid olevat, pruugib ainult teadustada seltsiliikmetele omast kavatsusest, kes siis tagajärje juures tunnistajateks figureerivad.

Kalevi maja ehitamise aegus Pirital, millest võtavad tegelikkude töömeestena osa rida vabatahtlikke seltsiliikmeid, korraldatakse samas ka

esimesed võistlused,

tuntud „Kalevi“ mitmevõistlustena. Võistlused peetakse 22. juulist — 1. augustini 1910. a. ja temast võivad osa võtta ainult „Kalevi“ liikmed. See

„võistlusvõimlemine“,

nagu protokollil pealkiri nimetab, tuleb lugeda esimeseks organiseeritud võistluseks Eestis. Kavalt on võistlus järgmine: jooksmine 1500 m.; süst 500 m.; skuller 1000 m.; hoo hüpe-kõrgus; hoo hüpe-kaugus; vabahüpe-kõrgus; vabahüpe-kaugus; kivi tõukamine; kuuli tõukamine; skuller — 3000 m.; jooksmine 100 m.; süst 3000 m.; ujumine 300 m.; ujumine 50 m.; diskus (ketas); oda; kepi hüpe. Osavõtjaid on 10 ja kõigil tuleb teha kaasa.

Parimateks saavutusteks osutuvad: jooksmine 1500 m. — Kuusner 5,00,0; süst 500 — Kuusner 3,16,4; skuller 1000 m. — Kuusner 6,23,0; hoo hüpe-kõrgus — Schmidt 1,35; hoo hüpe-kaugus — Õunapuu 5,07; vabahüpe-kõrgus — Meri 1,03; vabahüpe-kaugus — Meri 2,69; kivi tõukamine — Orlov 6,43; kuuli tõukamine — Orlov 8,12; skuller 3000 m. — Schmidt 21,13,8; jooksmine 100 m. — Kuusner 13,0; süst 3000 m. — Kuusner 21,54,0; ujumine 300 m. — Õunapuu 7,47,0; ujumine 50 m. — Meri —; diskus — Orlov 25,31; oda — Orlov 31,10; kepi hüpe — Viilas 2,05.

Võistluse võidab Meri 50½ punktiga, temale järgnevad Õunapuu 55½ p., Kuusner 82½ p., Vunn 84 p., Schmidt 85 p.

Siit rattasõitjate selts „Kalevi“ kinnisest teotsemisest varisevad üksikud algelised teadmised „düünapoistele.“ Peatselt on ka „düünapoistel“ omad

„esivõistlused“ mingisuguse tinapeekri peale.

Kavas leidub 100 ja 800 m. jooksud, kuul, ketas, oda, kaugus hooga ja hoota. Ei saa sellalgi läbi ilma erilliste ergutusteta. Igakordsetel võistlustel on

ahindadeks sai ja piim,

või üldse midagi söödavat. Ergutus on seda suurem, kui silmaspidada, et päevase rassimise ja jooksimisega kurnatud keha isukaks saanud.

Jalgpalli tekkimisega, „düünapoistid“, see elav element tunneb ka siin huvi asjale. Nüüd käiakse vaheldamisi Lasnamäel ja Rahumäe liivas. Kui aga võimalik, minnakse ka kambas rahvapeole Näituseaada või Lükatile. Sellel kergejõustiku algajal ei puudu rahvapõududel spordile oma tähtsus. Rahva juuremeelitamiseks ja huvi tõstmiseks sagedasti paigutatakse rahvapeo kavasse ka jooks lühemale või pikemale maale. Sellest võivad igauks, kellel huvi, osa võtta. Neil jooksudel ei ole küll mingit sportlist tähtsust, kuid meie „düünapoistele“ olid nemad

esimesteks katseteks omis võimeis.

Näituseaias võidab jooksu B. A b r a m s. Lükatil, kus esineb osa „Valvaja“ karskusseltsi spordisakonna liikmeid, nagu pool vastu tahtmist, sõprade pealekäämistel asub liivasele ringile J. V i l l e m s o n, et kõrvetaval päikesel ära sibada tarvilikud 5 ringi.

Tulemusena on võit ja 5 rubla raha.

Jooksust on vaimustatud kaaslased ja G. K i i l i m, kellel nähtavasti see tuntud hoolitsus ja sokutamine juba sünnipäraseid omadusi, võitjat poole õõni mööda tänavaid talutab ning maalib suuri tuleviku lootusi jooksus. Ja Kiilim ei eksinud!

1910. a. teostub ka esimene avalik võistlus,

jooks Keilast Tallinna,

n. n. „Keila jooks“, missugune selleaegse ajakirjanduse poolt armuta

maha tehti ja hullumeelsuseks nimetati.

Osavõtjaid ligi 20.

Siit alates, kus kergejõustik juba kätte saadav ja tuntud, areneb tema loomuliku rada. Näeme spordi kandjatena juba organisatsioon „Kalevi“ ja „Valvaja“. On ka mitteseaduslikke rühmi, kuid neil on juba oma kindel kord ja koosseis, nii meile tuntud jalgpalli pioneerid Meteor ja Merkur.

6.—7. augustil 1911. a. peetakse „Kalevi“ korraldusel

„olümpia-mängud“,

missugused algavad laupäeval pärastlõunal, jätkuvad pühapäeva varahommikust hilise õhtuni. Need on esimesed seltsidevahelised „suurvõistlused“. Saadud tagajärjed on võetud

Eesti rekordite normidena.

Võistlustest on lubatud ka osa võtta väljaspool — metsikuna. Meteori koonduse saatus, kes jälgides huvitavaid võistlusi, on nende võistlustega otsustatud, ja kui takistused kõrvaldatud, ühineb „Meteor“ „Kaleviga“.

Siit peale on pandud alus seltsidevahelisele konkurentsile, missugune aastast-aastasse mitmesugustes variatsioonides tõuseb ja teravneb. Samas lahku lööb osake, moodustub uus selts ja uuesti areneb võistlus, nüüd juba laiendud ulatuses, endise visadusega. Sama 1911. a. sügisel esineb

Märkmeid Eesti kergejõustiku sünnilt.

(Algus 4. leheküljel.)

esimese eestlasena E. Steinberg Riias ja saavutab 3000 m. III koha. Ots on leitud ja aastad 1912 ja 1913. on hoogsad võistlustest.

Käidakse Peterburis, Helsingis, Riias, kodumaal ja mujal. Võetakse vastu väliskülastajate jne. Tegevuse paisumist pinnastab uute organisatsioonide V. S. Sport'i, Riia „Union'i“ ja „Amateur'i“ Tallinna osakondade moodustamine. Vahelduva õnnega sooritatud võistlused tekitavad rahvas huvi ja ajakirjanduse leplikumaks muutumisel

jälgib võistlusi alaliselt koguke rahvast, mida oma arvult võiks kadestada tänapäeva seisukohalt.

1913. a. toob üllatuse. 21. detsembril

purustab J. Villemson Riias Vene rekordi 1500 m., ajaga 4.20,0.

Saavutus saab õhutajaks ja virgutajaks uuele hoogsale tööle. Väljavaade on sellega avardunud ja usk endasse kasvab sportlasil päevadega. Jälgitakse hoolega Vene parimate seltside tegevust ja otsides võimalusi nendega kokkupuutumiseks, valmistatakse erilise tähelepanuga

Venemaa olümpia-mängude

vastu, missugused peetakse järjekordselt 6.—9. juulil Riias. Kooskõla ja üksmeel on määratu, kogutakse ühise lippu alla, kaalutakse sõidu võimadusi ja seltskonna kaasabil alustavad Eesti sportlased, kergejõustiklased ja jalgpallimängijad, Riia teekonda.

Olümpia-mängud kujunevad täielikuks furooriks. Kõikjal valitseb imestus eestlaste — „Eesti ameeriklaste“ saavutuste üle. On ka põhjust!

800 ja 1500 m. jooksus purustab J. Villemson aegade 2.02,2 ja 4.16,0

senised Venemaa rekordid.

Kõrguses saavutatud kaksikvõiduga on B. Abrams, hüpatas 1,80 sooritanud ka

Venemaa kõrgema hüppe.

Teisi kohti on tervelt 8: 400 m. Kiilim, kõrgus — Klemmer, käimine 3000 ja 10.000 m. — Viitanen, kaugus hoota — Hiio, ketas — Ohaka, 4x400 teatejooks (Anderson, Saulman, Villemson, Kiilim) ja viievõistlus. Kolmandaid kohti 3: oda — Uusna, murdmaa — Steinberg, kümnevõistlus. Eestlased saavutavad 13 punkti ja

kaotavad ühe punktiga

Moskva suusaklubile suurvürst Machael Aleksandrovtš kiviheitja eluaegse rändkuju. Ka jalgpallis, vanade veteranide mälestusil, peetakse kõigi aegade ägedamat jalgpalli heitlust sellise hooga, et üksikud eestlased ajutiselt

ülepingutusest kokku varisevad.

Tagajärg 2:2 normaal ajal, hiljem aga kaotus Moskvale, kuna meil olid tundmatud vastavad määrused edasimängimise kohta, vaheajal oldi hooletud, missugune asjaolu ka kaotuse tingis.

Riia olümpia-mängudega selgus, et

ei olegi

nii raske võistlust venelastega ja tehaud otsus, järgmistel mängudel Moskvas

maksu mis maksab esineda,

andis lisa sellelegi suurele ja püsivale tööle, mis kogu kergejõustiku peret valdas.

15.—16. augustil 1915. a. Moskva radadel

„tshuhonskie amerikantsõ“,

nagu eestlasi pilgates rinnal asuva „Kalevi“ märgi tõttu nimetati, sunnivad uuesti venelasi aukartusele väikese Baltimere rahvatõu ees. Jälle on

Jüri Lossmann,

edurikkamaid Eesti maratoni mehi.

J. Villemson

see, kellel pole püsivust oma tagajärgedega ning tõstab senise Vene rekordi 4.15,2.

A. Ohaka

kirjutab odaga 54,12 ka endale lisaks veel ühe Vene rekordi. Üldse

saavutavad eestlased 6 esimest, 4 teist, 2 kolmandat,

1 neljas ja 2 viiendat kohta.

1500 m. — Villemson I, oda — Ohaka I, ketas — Ohaka I, kõrgus — Rutkovsky I, 110 tõkkes — Sauemägi I, kaugus hoota — Hiio I, 400 m. — Kiilim II, kuul — Ohaka II, kaugus hoota — Ohaka II, kõrgus — Abrams II, tunnijooks — Lossmann III, teivashüpe — Martin III, 5000 m. — Lossmann IV, 5000 m. — Paal V, kaugus — Vanamölder V.

Kogusummas 22 punkti endise riviaali Moskva suusaklubi 20 punkti vastu. Käes on esmakordselt rändauhind ja tasutud moskvalastele nende endi kodus läinudaastase punktilise kaotuse eest.

Kahjuks ei lubatud sõjaohu kartusel kuju Tallinnasse tuua. See sünnib aga aasta hiljem Peterburi olümpia-mängudega, kus

eestlased teist korda omandavad suurvürsti rändkuju,

seekord juba 6-punktilise ülekaaluga. Segaste aegade keerises ununeb kuju, kuuludes silmapilgul Tallinna „Kaleville“.

Järgnevat revolutsiooni aegadel löikub kokupuude venelastega ja sportlaskond suunib tähelepanu Soome. Sagedased kokkupuutumised ja tugevad võistlused, kasvatades järjest sportlaskonna kvaliteeti, annab tulemusena 1917. a. tervelt

16 uut rekordi

ülesseadmist. Nende hulgas helendab J. Villemsoni võit 1000 meetris selleaegse

kuulsa soomlase, maailmameistri Anttila

üle. Veel sellel ja ka järgneval 1918. aastal toimuvad Eesti esivõistlused, mis juba pikemat aega Eesti suurimad ja tähtsamad võistlused, siis aga vabadussõja saabudes tekkib seisak.

Sportlaskond eelistab tulirelva spordiabinõule.

Koos teiste julgete kodumaa poegadega sirutatakse karastatud rind vastu idast ja lõunast suruvatele põlistele vaenlastele.

Organiseeritud spordiliikumise eelaeg.

Mis põhjustas ja kuidas moodustus Eesti Spordi Liit.

Läbi teinud tuleproovi suurtel üle-Venemaalistel olümpiamängudel, julguse kogudes algavad sagedased retked vennasrahva soomlaste juure. Kuigi varemalt käidud võistlemas, piirdub see üksikute juhustega aastas, kuid ajal, kus vene revolutsioon kõik teed ja läbikäigud suleb, jääb ainuüksi võistlus soomlastega. Neil võistlusretketel ei pühendata aeg mitte üksi võistlemiseks, vaid kasutatakse ka siit-sealt hankida midagi uut ja tähelepanuväärset, mida siis hiljem kodumaal edukalt katsetada. Eriti huviküllaseks osutub soomlaste võistluskorraldus, nende seltsi ja sisemine korraldus, tundub nagu oleks Soomes peale seltside veel mõni teine asutus, kuid tema otsekohesest tegevusest ja ülesandest ei suudeta esialgu veel aru saada. Nähakse ka spordiaklendeid, võistlusprotokolle jne.

KÕIK NÄHTUD LEIAB OTSEKOHEST JÄRELTEGEMIST.

Võistluskorralduses ilmneb juba uut elavust, võetakse tarvitusele võistlusprotokollid tänapäeva kujul. 1917. a. ilmub J. Villemsoni toimetusel esimene spordikalender (Kalevi kirjastus). Aasta hiljem samal kirjastusel J. Lossmanni ja J. Villemsoni ühise tööna teine kalender. Lõbusa loona kuuled, kui seletatakse selle viimase kalendri ilmutumise eel käivaid töisi. J. Villemson, kes asus sellal Soomes, kus ka koostas tarvilikke materjale, oli sunnitud viimaseid läkitama üle Peterburi (talvel) J. Lossmannile Tallinna. Kuna ajad segased ja tihti kimbutati reisijaid, kartusest võrastele tundmatu paberite ees, **ÕMMELDAKSE KÄSIKIRI H-RA JANSONI (PRAEGUNE „KULD LÕVI“ PÈREMEES) KASUKA VOODRISSE.**

Kahtlemata oleks h-ra Jansonil rohkem tüli ja halbtusi olnud, kui juhtumisi oleks leitud peidetud käsikiri. Täielik salakiri, täis vaid nimesi ja lõpmatud numbrid!

Siin selle sisemise töö korraldamise juures kuuleme ka esmakordselt nõrka häälet liidu loomiseks. 1916. a. tärkab Soome olude tundjate hulgas mõte liidu asutamise vajadusest. Põrkab aga kohe oma sünnil tugevalt kokku Vene orentsatsiooniga isikuil, kes leiavad, et oma liidu loomiseks ei ole vajadusi. Pealegi toovad see liitu kuuluvatele seltsidele rohkelt majanduslisi raskusi juure.

KA VÕIKSID VENELASED SELLES NÄHA VÕÖRDUMIST NEIST, EESTLASE TURJA ÜLESAJAMIST,

mis silmapilgul mitte soovivat. Kuna just karjumat tarvidust selle järele ei ole, vaibuvad peagi liidu loomise jutud. Kuid mitte kauaks. Juba 1918. a. kerkib tema jälle esile. Seekord Kalevi ringkondis, kus 24. oktoobril seltsi juhatus otsustab liidu loomise asjus

PÖÖRATA KÕIKIDE SELTSIDE POOLE VASTAVA SEISUKOHA SELGITAMISEKS. SELLE TÖÖDE TEOSTAMISEKS MOODUSTAB KOMISJONI, Kuhu KUULUVAD ESITAJAD IGAST KALEVI OSAKONNAST.

Mõneks ajaks toob ühiskondlik elu takistuse. Siis muutub olukord. Ilmasõda on lõppenud. Kogu ühiskond teeb määratud pingutusi sõja haavade parandamiseks ja **ERUTATUD NÄRVIDE RAHUSTAMISEKS KASVAB TUNG VÕISTLUSTE, OLÜMPIA-MÄNGUDE JÄRELE.**

Eesti on vaba ja iseseisev. Täielik enda pere-

mees ja oma saatuse määraja. Sportlaskonna saabudes väerinnalt, kuulduv Antverpeni olümpiamängude korraldamisest.

MÄLESTUSED ENDISTEST SUURPÄEVADEST ELUSTUVAD.

Valmib otsus ja soov osa võtta Antverpeni olümpiamängudest. Siin sattub sportlaskond raskustesse. Olümpiamängudel võivad esineda ainult need rahvused, kes kuuluvad rahvusvahelisse spordiliikumisse. Sinna pääsemine näib aga ülepea eesmatuks.

Haarates Eesti de facto tunnistamisest liitriikidelt, sportlaskonna palvel **A. ANDERKOPP ALUSTAB LÄBI RÄÄKIMISI MEIE VÄLISSAADIKUTEGA PROF. PIP'IGA, O. KALLASEGA JA K. R. PUSTAGA,** paludes neid kuulata maad Eesti vastuvõtmise võimalustest rahvusvahelisse liitu, samuti nõutada luba Eesti sportlaste esinemiseks Antverpenis. Saabuva vastusega selgub, et ikkagi siis alles saavad meie sportlased võistlustele, **KUI LOODUD MEIL AMETLIK JUHTIV KESKASUTUS.**

Asutakse ka otsekohe eeltöödele. Tööaluste väljatöötamisel võetakse aluseks Soome vastavad määrused. Ühtlaselt sellega rühm sportlasi, juhitud omariikluse seisukohalt ja spordi edenemise aluseks juhtiva keskkoha tungivat vajadust võttes, alustab teotsemist

ÜLERIIKLISE KONGRESSI KOKKUKUTSUMISEKS,

kelle ülesandeks oleks, peale silmapilgu fikseerimist, seisukoht võtta spordiliikumise organiseerimiseks. Kongress, millest võtavad osa kõik Eestis asuvad üksikud spordiseltsid, kaitsesvagi, võimle-

Eesti Spordi Liit organiseeritud spordiliikumise pioneerina.

Ekraveliidu juhatus: Istuvad vasakult paremale: dr. Kukk, R. Saulman, dr. A. Veiss (esimees), K. Pahk; seisavad — E. Sovik, J. Villemson ja J. Tiisfeldt.

20. veebruaril 1920. a. esmakordselt kokkuastuv Eesti Spordi Liidu juhatus, missugune sellel esimesel tegevusperioodil moodustus kolme seltsi, Kalevi, Spordi ja Valvaja, esindajaist, keda otsekohe määrati nimetatud seltside juhatustelt ja kus ühe lahkumisel juhatuses samalt seltsilt uus asemik määrati, leiab end suurte ja tõsiste küsimuste ees. Tarvis on koondada kõike seltse üle maa ühisesse perre. Anda neile üks siht, ühine ülesanne ja ühtlane arusaamine kõigist kasulikkusest spordis. Liidu asutamisel ajal leiavad Eestis harrastamist kerge- ja raskejõustik, veesport, talisport, rattasõit, jalgpall, jääpall ja tennis. Kõigi nende spordiavalduste korrapäraseks juhtimiseks, raamistiku, kindla määrustega märgitud teotsemiseks tuli Eesti Spordi Liidul alus luua. Esimesed määrused laenatakse Soomest, tõlkides püütakse anda neile meie oludele kohast käsitust.

Mitte vähema tähtsusega, kui eelduste loomine korrapärase, keskkohast juhitud ja kontrollitud sportimiseks, on Eesti Spordi Liidul ka spordi ajakirja väljaandmise küsimus, Tallinna „Kalevi“ annab lehe väljaandjatele kasutada oma firma.

Paberi soetuseks tehakse krediiti, ostetud materjal omakorda

pannitakse krediidi kindlustamiseks pangas. Numbri kaupa väljaostes panditud materjali, näeb „Eesti Spordileht“ 1920. a. 17. aprillil Ado Anderkopilt toimetatuna esmakordselt päeva-vaigust.

Eesti Spordi Liidu asutamine, kui mitte otsekohe siis õige lähedalt on mõjutatud Antwerpeni olümpia-mängudest.

Palavlikult ettevalmistustele asudes, koondatakse kõige pealt üle maa parimad sportlased Tallinna selleaegsesse sportlaste eriväeosse,

sõjaväe spordi kursustele.

Siin, pühendades endid täielikult spordile, valmib ja sircub suursportlaste generatsioon. Valitsuse lahkel vastutulekul peagi on käes nõusolek riigi toiduvaredest olümpia ekspeditsiooni tasuta varustamiseks kogu mängude kestel.

Valitsus otsustab toetada sportlaste osavõttu olümpia-mängudest

peale eelpoolnimetatud tasuta toiduvarega, veel 18,000 Soome margaga ja 20,000 Prantsuse fr.

Ülejäänud puuduva summa koostamiseks lubatakse Eesti Spordi Liidul toime panna üleriiklist loteriid, korjandust ja markide müüki. Kõigi nende ettevõtete rahuldaval õnnestumisel saadakse kokku sõidusumma, millega 1920. a. juuli kuul Eesti ekspeditsioon alustab teekonda esimestele olümpia-mängudele, ihlatud Antwerpeni.

Ühes olümpia ettevalmistustega on Eesti Spordi Liidul võimalus tutvuneda üldiste spordi-oludega, missugused aga sugugi head ei eelda. Asemikkude kogu koosolek 1920. a. suvel, käsitades nimetatud kartust, teeb esimesele valitavale juhatusse ülesandeks sisse seada rändavate instruktorite instituuti.

Saab võimalikuks ainult ühe instruktor-treeneri ametisse kutsumine, kes aga ainuüksi kaugeleki nõudmist selles suunas rahuldada ei suuda.

Tallinna staadioni soetus on tema alguaastatel edasiminekuks, vaatamata sellele, et riigi juhtivalt tegelastelt

sportlaste vabadussõja teenete hindamisena lubadus maa-ala saamiseks oli antud. Sportlaskonna järeljätmatul pealekäimisel hakkab asi tasapisi nihkuma. Nagu kiuste tärkab üheaegselt hippodromi ehitamise kavatsus ja just sportlastest märgitud maa-alale Kadrioru Rohelisele aasale. Asjatult peetakse läbirääkimisi. Nähes, et edasiminekuks ja lahendust niipea ei leita, **antakse 1923. a. kõik staadioni soetusse puutuvad funktsioonid Eesti Spordi Keskliidule üle. 20. novembril 1920. a. kinnitatakse liidu põhikiri.**

Selleks ajaks on liidu juhatus ära näinud, et kõigi temasse koondunud spordialade üheväärsiks juhtimiseks juhatusse koosselsul üks jõudu ei ole. Peale kergejõustiku on intensiivset tegevust avaldanud jalgpall (maavõistlus Soomega 17. oktoobril 1920) ja läheneva talvega oodata talispordis sama edukust. Põhikirjale tugevas moodustatakse liidu juhatusse töö hõlbustamiseks

6 osakonda,

kuhu koondatakse alale lähemalt suhtuvad tege-lased. Järgnev hooaeg omakorda tõestab isegi osakondade töövõime vähest ulatust.

1921. a. viimastel kuuldel moodustuvad iseseisvate liitadena Eesti Jalgpalli Liit ja Eesti Talispordi Liit.

Eriliitude asutamisega kerkib peatselt esile ka eriliitude juhtiva ja koostava asutuse Eesti Spordi Keskliidu vajadus,

missugune kava teoks saab 1923. a.

Algav 1922. a. toob Eesti Spordi Liidule suuri sündmusi. Rahvusvaheline Liit on otsustanud anda

üleilmiliste tõstevõistluste korraldamise Eesti Spordi Liidule.

Võistlused õnnestuvad ülihästi nii sportlisilt saavutusil kui majanduslisest küljest.

Tingituna Eesti Spordi Keskliidu asutamise kavatsusist, Eesti Spordi Liit, leides, et nimetus ei vasta enam ajakohasele väljendusele, kuna temas ei ole enam esitatud kõik spordialad, otsustatakse 19. novembril 1922. a. muuta liidu nimetust.

Eesti Spordi Liidust saab „Eesti kerge-, raske- ja veespordi liit“ (lühendatult EKRAVELIIT).

Antwerpenis omatud võitude tiivustusel tõtab sportlaskond 1923. a. Göteborgi mängudele, teadmise, et

üle Göteborgi käib tee Pariisi olümpia-mängudele.

Eesti Spordi Liidu kavatahteline töö ilmutab end ka siin Göteborgi võistluste osavõttu ja Pariisi ettevalmistamises. Hiiglapingutustega soetab Eesti Spordi Keskliit majandust, mida valitsus omalt poolt

subsideerib 2 miljoni margaga.

Järgnevad aastad 1925—1927 on pühendatud

sisemisele tööle. Eesti kergejõustik hakkab siin ilmutama languse tundemärke. Õigel ajal avaldunud otsingud uute juhtimise väljenduste leidmiseks, samuti maa instrueerimiseks kursuste, selgitavate loengute ja uute õhutuste najal, luuakse eeltingimusi noorte juurdevooluks ja kasvatamiseks. Esinetakse Euroopa esivõistlustel ja korraldatakse kokkupuutumisi maavõistluste kaudu lähemate naabritega. Samal aastal tugevneb ettevalmistus Amsterdami olümpiamängudeks. Tekib mõte, hiljem saab ka ellu viidud, normaal-atleedi aste. Viimasega on laiale massile võimaldatud ja avatud eesmärgiga sportimine.

Intensiivne tegevus kõikidel aladel, asetab juhatusse jällegi ülekoormatud olukorda. Leitakse ka seekord peaaegu osakondade näol kerge- ja raskejõustikus, poksis, rattasõidus ja veespordis.

Eesti Spordi Liidu põhikiri, nagu teisel juba tähendatud, kujuneb Tallinna Kalevi põhikirjast, kus suurema muudatusena tehtud vast pealkiri. Hiljem, kui Eesti Spordi Liidust tule-tatakse teised eriliidud, võtavad viimased omakorda Eesti Spordi Liidu põhikirja, koostades ja muutes teda enda ala juhtimise kohaselt, jättes sealjuures kogu liidu ehitustiku ühtivaks Eesti Spordi Liiduga. Lõpuks ka Eesti Spordi Keskliit käib sama talletatud rada. Nii aegapidi töötades ja välja jõudes aegjärku, kus üldine riik-line majandus enda rusuva piitseri kõikjale, ka spordiliikumisse, vajutab, elu aga endises tempos edasi voolata tahab, püütakse seltside juures, ära nähes keskorganisatsioonide ja seltside ühtivaid tööaluseid, enam kulukamaid ettevõt-teid jätta liidu kaela, või jällegi üldse mitte tegeledes küsimustega, mida võiks alles siis täita, kui teisi asutusi enam ei ole. Siin tihti

sattuvad puht seltside ülesanded liidule,

mis endast ainult koormavad liite, rõõvides neilt võimaluse olla juhiks. Saabub ka aeg, kus enam ei suudeta suurt vahet teha, kust algab selts, või, kus lõpeb juhtiv ülemasutus. Kõik taotlevad ühtsama sihti ühe ja sama abinõuga. Kõik on töötajad, juhte ei ole. Liikumisele seltsivad väärnähtused põhjustavad Eesti Spordi Keskliitu

üldisele spordiliikumise reorganiseerimisele.

1929. a. algades selle tähe all, toob Ekraveliitudele

uue põhikirja,

andes temale juhtiva asutuse kõikemäärava ülesande. Koostatult sellega asub liit kõigi temasse puutuvate alade korrapärase käsitamise järelevalvele. Uuendades ja kirjastades vastavaid määrusi, loob Ekraveliit tugeva organisatsiooni.

Kuuludes 7 rahvusvahelisse liitu, on

Ekraveliit domineerivaks keskasutuseks teiste Eesti eriliitude peres.

Ekraveliit oma tegevuse esimesel aastakümnel on olnud kahtlemata teguriks. Mitte üksnes oma otsekoheste huvialade edendajana pole temal ükski tähtsus, vaid

kogu meie spordielu väljakujunemisel jääb alaliselt mainitavaks Ekraveliit, kui Eesti spordiliikumise pioneer ja teerajaja.

Temalt väljunud ideed ja kavatsused on olnud alati tõsised. Ekraveliit ei ole kunagi laskunud väiklusesse, ega sellega ka kannatanud olupoliitikast sellaselt, kui tema kaasliidud. Pühendades alaliselt tähelepanu sportlaskonna väljaarenemisele, on Ekraveliit jõudnud üle kriisi aegadest, ilma, et see eriliselt silma oleks paistnud. Kuigi väljadel ei domineeri tipp-sportlased — kunstnikud omal alal,

kasvab sportlaste pere ikka suuremaks ja võimsamaks,

ning uusi tuleb järjest lootustandvamalt juurde. Kõigis Ekraveliitu koonduvates alades on noorte juurdevool stabiilne.

Ülevaate lõpetades pean tööle au andes mainima, et kõik need isikud, kes aastate kestel, alates Eesti Spordi Liidu algupäevilt, oma töö siin sooritanud, seda teinud

tõsise andumuse ja parema tahtmisega.

Tahaks ainult loota, et ka järgnev aastakümne sama käiku areneks, samas arusaadavas, teotahelises ja täis loovat tööd õhkkonnas asetseks.

Sihikindel ja edulootev töö ei jäta tulemust andmata.

Ja kui siis ajad jõuavad, kus Eesti sportlased endiselt hiiglavate teiste suurrahvaste parimate seas, siis tahaks näha nende tunnustamist mitte üksikute nimedena, vaid

tugeva ja imetlust vääriva tõuna

kaugest Põhjalast, sealt Soomelahe veerelt, kus alaliselt asetsenud sportivad kangelaslikud põh-jarahvad.

Raskejõustiku algpäivilt.

Joh. Kauba, end. Ekraveliidu esimees.

Meie raskejõustiku algaastaks tuleb lugeda 1888. a., millal

Gustav Bösberg, meie raskejõustiku isa,

pikema reisu kodumaale tagasi pöördus, kaastoodud nähtuste mõjul ennast süstemaatiliselt harjutama hakkas. Nägijates äratasid G. Bösbergi kodused harjutused ja katsed küll imekspanemist, kuid

mitte heakskiitmist ega järeltegemist.

Arvamine jõustiku kohta hakkas alles siis muutuma, kui näitelava jõumehed meie linnades üles astuma hakkasid. Esimest tõuget rahva seas andis

võidutõstmise auhinna peale,

mida Tallinna laulu- ja mänguselts „Lootus“ oma suvisel rahvapidul — Gonsiori tän. 4 (praegune E. s.-s. „Kalevi“ spordiplats) 1891. a. korraldas, mis pealtvaatajatele selgesti ära näitas, et

mehe suurus, raskus ja toores jõud väljaharjutatud lihaksetejõu vastu ei saa.

Tugevaks meheks tunnistati see, kes omaette väljasirutatud käel kõige suurema raskuse üleväl pidas.

Kui G. Bösbergil õnneks läks sellel esimesel sportlisel võistlusel umbes 20 kaasvõistleja vastu, kes kõik G. Bösbergist

suuremad ja pealtnäha tugevamad olid,

ainukese auhinna — hõbedase taskukella, osaliseks saada, alles siis tuli kõikidel meelde võitja harjutuste tegemist tähele panema ja hindama hakata. G. Bösberg tuli esimesele kohale 53 naelaga, teiseks jäi G. Vain.

Peagi oli G. Bösberg suurest noortemeeste salgast sisse piiratud, kes harjutusi käisid pealt vaatamas ja juhatusel palumas. Vaatama tulijaid hakkas viimaks nii palju kokku tulema, et ruumi ei jätkunud nende vastuvõtmiseks. Pealtvaatajaid tuli ka niisugustest ringkondadest, kust harilikult

eestlaste peale üleöla alla vaadati,

nagu kord trobikond Tallinna rüütlite doomkooli kasvandikke ja üks teine kord salk

„Koronia“ korporatsiooni üliõpilasi Tartust.

Nii tekkis meil esimene raskejõustiku selts, millel muud ei puudunud, kui

ametlik kinnitus valitsuselt.

Selle peale vaatamata käidi koos ja peeti harjutusi kavakindlalt. Esialgu peeti neid G. Bösbergi korteris Heeringa tän. ja pärastpoole, kui ruumid kitsaks jäid, siis S. Roosikrantsi tän. Aleksejevi maja kuuris. Esimesteks G. Bösbergi õpilasteks ja kaasharjutajateks olid:

A. Andruskevič, J. Israel, A. Klumberg, G.

Limberg, G. Lurich, L. Tõnson, G. Vain ja teised.

Et ka viimased ruumid kitsaks jäid, koliti Mancei tän. „Linda“ aita. Ruumid asusid teisel korral ja olid

ilma akendeta, ainult ukse kaudu paistis valgus sisse.

Enh küll ruumid äärmiselt viletsad ja ilma ahjuta oli, harjutati nendes ruumes kuni 1895. a. suure innuga ja heade tagajärgedega. Kavakindla harjutuste tagajärg oli see, et seltsist raskejõustik mitte ükski meie maale hoogu ei annud, vaid, et kõik väljapaistvamad nimed, isegi

üleilmlised kuulsused, sellest seltsist välja on läinud.

Kui 1894. a. sügisel G. Bösberg Peterburgi elama asus, jäi „selts“ elaval osavõtmisel A. Andruskeviči juhatusel töötama.

30 a. on möödunud, kui kodumaa erksamad pojad, kes õiglusetuse ja töövõimaluse puudusel sunnitud olid kodumaalt lahkuma, et võõrsil uut kodu otsida, astusid Peterburi tugevamad mehed, kes enamalt juba kodumaal registreerimata seltsis „Lootuse“ aias, „Linda“ aidas ja mujal harjutunud olid, kokku ja

esimese Eesti jõustiku seltsi asutasid.

See oli 1899. a., kui Venemaa pealinna tugevamate eestlaste seas mõte kerkis, Vene seltside kõrgete tingimiste tõttu ja odavamate harjutamise viiside soetamiseks oma seltsi asutada, mille ümber pealinna eestlased kogudes võiksid ennast mitte ükski kehaliselt, vaid ka vaimliselt arendada.

Tol ajal tegutsesid Peterburis Dr. Krajevsky atleetika kabinett ja „Peterburi atleetika selts“, mille ülevalpidajaks ja toetajaks oli

krahv RiebeauPierre.

Nendes käisid mitmed eestlased harjutamas, nagu G. Bösberg, ins. S. Vambola ja G. Hackenschmidt ja teised. Viimane oli poisikesest vägevaks jõumehiks sirgunud, oli veel asjaarmastaja ja ei võinud omast pärastistest kuulsusest undki näha.

Kui G. Bösberg, keda maadluse juhiks paluti, oma nõusolekut oli annud, asuti kohe tööle ja töötati kuni põhikirja kinnitamiseni

põranda all.

Alguses käisid need pärastised „Kalevi“ seltsi asutajad Suure Dvorjanskaja tän. nr. 10 prl. Katarina Liiv'i ruumides harjutamas, makstes ruumide eest

20 rbl. kuus.

Et see maks suur oli, siis lepiti kokku, et 2 liiget Freibuš ja Männik

asusid saali elama ja maksid poole üüri, kuna „seltsil“ 10 rbl. maksta jäi.

Harjutusi peeti peamiselt

kõval põrandal,

ainult põranda vaipe, magadistekke, või pealmi-

A. Bösberg, Eesti raskejõustiku isa.

seid riideid põrandale pannes. Sarnasel „matil“ harjutades olid alatasa põlved ja küünarnukid ilma nahata, ning verised ja kärnas. Kõik need „mugavused“ ei takistanud iga õhtu

üle 50 osavõtjal

harjutamas käia.

Need ruumid asusid vana puumaja II korral — kaupluse peal. Et seinte ja lagede krohv põrutuste tagajärjel maha langema hakkas, nõudis kaupluse omanik

politsei kaudu ruumide sulgemist

harjutusteks, mida politsei ka tegi.

Siit koliti Suure Monetnoi tän. nr. 22 Eesti haridusseltsi II jaoskonna ruumesse, makstes 12 rbl. üüri kuus.

Kui aga uute osavõtjate pealetung suuremaks kasvas, hakati seltsi asutamise ja põhikirja registreerimise peale tõsisemalt mõtlema. Põhikirja kokkuseadmise ja selle kinnitamise läbi viimise võttis oma peale

ins. J. Vambola.

Põhikiri seatakse kokku ja saadetakse sise-ministeeriumi kinnitamiseks. Arusaadavalt, et Vene võim asja peale heatahtlikult ei vaadanud, nähes käesolevas asjas

rahvastunde ärkamist ja eestlaste kogumist, mis Vene riigile, kui mitte hädaohtlik, siis ometi soovitatav ei olnud. Pikaajalise ootamise järele saadakse viimaks teada, et esimene

Eesti spordiselts „Kalevi“ põhikiri on 18. aprillil 1900. a. (v. kal. järele) kinnitatud.

Asutajateks liikmeteks olid ja kirjutasid põhikirjale alla:

ins. J. Vambola, J. Raag, M. Liiv, K. Volberg, K. Rümmel, E. Freibuš, H. Tõning, J. Maasing, A. Lukk ja T. Viedemann.

Selts oli registreeritud, liikmete arv alatasa kasvas, nii et tuli mõelda uute suuremate ruumide peale. H-ra ins. S. Vambola soovitusel ja kaasabil saadi avarad ruumid ohvitseride võimlas (Inseneri t. 10), kus ulualust oli leidnud veel Peterburi I jalgratta ja atleetika selts. Ruumide saamise juures oli peatingimiseks, et

„Kalevi“ liikmed, eelpoolnimetatud seltsi liikmeks astuksid,

nendega ühiselt harjutaksid ja võistlustel nende värvide all esineksid. Esialgu lepiti kokku, kuid varsti loobuti nendest lahkustest ja koliti Ohvitseri tän. nr. 3, kus asus Peterburi atleetika selts. Siin oli tegevus kaunis piiratud, sest võis ainult kord nädalas — pühapäeviti — omaette harjutada, kuna teistel päevadel tuli seda üheskoos atleetika seltsi liikmetega teha. Ka siin ei püsitud kaua ja koliti Liteinõi pr. nr. 51, kust peale lühikest peatust uuesti tagasi ohvitseride võimlasse koliti, kus „Kalevi“ 1905. a. viieaastalise energilise tegevuse järgi,

vaibus varjusurma.

Siin ei ole koht ja võib olla ka mitte kohane allakriipsutama hakata neid põhjuseid, mis sunnitsid seltsi tegevust katkestama. Ainult mööda minnes võiks ütelda, et ka siin

isiklik auhannus

üksikute liikmete seas aset olid leidnud ja teiseks

seltsi rahaga vabalt ümberkäimine,

kus ei osatud vahet teha oma ja seltsi rahade vahel.

Tagasi minnes „Kalevi“ esimese viieaastalise tegevuse juurde, peab ütleva, et juba esimestest päevadest peale

kes elu seltsis intensiivselt.

Liikmetest, kelledest keegi ei keha suuruse, ega üleilmlise jõu poolest välja ei paistnud, said juba esimesel harjutuse aastal Peterburi atleetika seltsi võistlustel esimeste auhindade osaliseks. Teisel harjutuse aastal tuli T. Viedemanni õpilane, M. Liiv, rahvusvahelistel maadlusvõistlustel — Helsingis,

esimesele kohale, omandades seega hõbevöö.

Edaspidistel suurvõistlustel nägime ikka esimestele kohtadele tulijaid Ahlmanni, Haieri, Liivi ja Viedemanni. Samuti häid tagajärgi näitasid ja esinesid võistlustel edukalt: Raag, Tomingas, Männik, Freibuš ja teised.

Vene ja Saksa ajakirjandus märkisid neid alati oma arvustustes, kui

tahtejõulisi edasirühkijaid sportlasi.

Mitte ükski raskejõustiku alal, vaid ka teistel aladel, nagu jalgratta sõidus jne. esinesid kaevlased edukalt. Korraldatud pidud olid väga rahvarikkad ja publikumilt lugupeetud. Liikmete arv kasvas alatasa ja tema liikmete nimekirjas seisid paljud

meie praeguse avaliku elu nimekamad mehed.

Kuni 1913. a. magas paljutöötav „Kalevi“ karuund.

„Hepeal, 1908. a. asutati küll

uus selts „Võimula“,

kuid ka see läks hingusele.

Et mitmed parimad spordijõud Vene seltsidesse paremate harjutusvõimaluste tõttu ülemineema hakkasid, ähvardas seesugune nähtus meie Eesti rahvuslise spordi põhimõtetele kardetavaks saada.

Selle nähtusele tõket otsides, astus ringkond toleaegseid erksamaid sporditegelasi kokku, et

vanat „Kalevit“ unesti ellu äratada,

mis varstigi teostatud sai. Siin võiks nimetada, et need mehed olid: J. Kauba, J. Leht, J. Püümann, O. Simpmann ja teised.

Mai lõpul 1913. a., ehk küll politsei igasuguseid takistusi tegi, peeti haridusseltsi V jaoskonna ruumes peakoosolek ära, kus otsustati tegevust alustada. Esimeheks valiti J. Kauba, juhatusesse: O. Simpmann, K. Pajo, J. Püümann, A. Leht ja teised. Seltsi auesimehelt ins. J. Vambola'lt, võeti vastu kassa, milles oli

rahas 3 rbl. kopikatega ;

ja täitmise leht ühe endise juhatuselise liikme vastu, ning

kaks hobuse koormat kõiksuguseid õppekange

ning tõste- ja shongleerimise pomme,

mis Lesnoist viidi harjutusruumidesse Koshevennaja liinile nr. 31, kus ka plats kergejõustiku harjutusteks renditud oli. Kohe asuti energiliselt tööle, korraldades sügise poole mitmed võistlused ja suve jooksul väljasõidud pealinna kaunistamisesse kohtadesse.

(Järgneb.)

Materjalide rohkusest püüab „Eesti Spordileht“ ka järgmistest numbrites anda võimalust mööda ülevaadet üksikute spordialade tekkimisest ja arenemisest Eestis.

Sport Tartus viimasel aastakümnel.

1920.—1930. a.

Neil aastail on spordi areng Tartus ometigi niisuguseid hüppeid teinud, et kõigi selle lähem kirjeldamine võiks vast mahtuda suuremasse väljaandesse.

Võiksin siinkohal mõtlenult anda ainult ülevaate, ära märkides seda, mis eriti heledalt üles kirjutatud 10. aasta vältusel.

Kui asutati Eesti spordiliit, praegune Ekra-veliid, ilmusid peagi oma „Eesti spordiliidu määrused“. See oli juba küllalt tähtis meile, et spordi suun, võistluste pidamine võis omada ühtlase ilme.

10 aastat tagasi ohati Tartus Tallinna kergejõustiku saavutuste üle, imetleti Neulandi sitkus, Lossmanni visadust, Klumbergi ülivõimsust ning küsiti mõnelgi korral, kas tuleb aeg, et ka Tartust nii räägitakse...

Aeg on tulnud...

Tartu sportlaskond tegi visat tööd ning järjekindlalt edusamme.

Kergejõustikus tuleb esimese Tartu suurjüngina ära märkida Eugen Neumann'i, mees kes hüppas teivast 3,40, jooksis 100 mtr — 11,3, tõkkeid 16,5, tõmmates esimesena pealinna tähelepanu Tartu spordile. Tema eel käisid teivashüppaja J. Martin, odaheltja A. Saat'iga, mehed, kes Tartut väljaspool ikka I või II kohaga õnnistasid. Kui veel hoopis endisest generatsioonist alalhoidunud spintereid J. Viirrat ja G. Vahat ühes maratonimehe E. Reimanniga nimetada, võiksimel lühikesel pilgu heita, kuidas Tartu sport nende algvõitute mõjul edasi arenes viimasel 10 aastal.

Kergejõustikus esimese Eesti rekordi kirjutab Tartusse „Kalevlane“ Blumberg, raskusheites 15 mtr. 69 sm. 1922. aastal. Siit läheb torm lahti. Peab märkima, et senini valitses teadmine, nagu ei tahaks Eesti spordiliit tunnustada Tartus püstitatud rekorde. Siit kohalt edeneb asi: Kalkun teeb märgatavaid edusamme kettaheites.

1924. a. Pariisi olümpiaadil on koosseisus Tartu sportlasi juba arvult 5; kergejõustikus — Kalkun, Neumann, Antson; tõstmisel Hallap, Vanaaseme.

Praeguse Eesti rekordite nimestikust leiame Tartu sportlaste nimesi rohkesti.

Raskejõustikus on Tartus väärrikat tööd teinud „Tartu Kalev“, kes pea ainsamaks organisatsiooniks Tartus, kes arendanud sinne tõstjate ja maadlejate pere. Märgime vaid nimesi tõstjatest: Hallap, Puusaag, Vanaaseme, Kikas, Kukk, Miller j. t.; maadlejatest: Volt, Kurvits, Kasakov, Martinson j. t. — meile tuntud nimesid — kõik on need arenenud viletsates treeningoludes Tartus „Kalevis“.

Poks on Tartus nooremaks haruks, kuid juba siingi on võrsunud mehed: Lukin, Miller, Reiman, kes rahvusvahelise tasapinnani ulatanud. Ala-süvendajateks on olnud ja töötanud paralleelse innuga Tartu „Kalev“ ja N. M. K. Ü.

Johan Martin, vanemaid Eesti teivashüppajaid ja sportlasi. Esinenud Stockholmi ja Antverpeni olümpia-mängudel.

Ujumises on Tartu pealinna alati kaasa rääkinud. Kui mälestuses nimetame vara õnetult varisenud Artur Raig'i, ei jätnud vennad Raigid, Herbert-Aleksander-Paul oma nime kunagi tahaplaanile. Vettehüpete meistritiitlid on enamasti ikka Tartule langenud. Väärrikat tööd on siin hakatuses teinud „Kalev“, kuna Tartu veesporti klubi hilisemal aastail paljugi korda saanud, eriti noorte ujujatele õpetuse andmises, millise ülesandega enamasti s.-s. „Ülev“ on seltinud. Siinkohal ei saa mälestust kustutada Tartu kauaaegse ujumise ning vettehüpete treeneri Georg Peks'i kohta, kes varises noorelt 1925. aastal. Tema teene oli see, kui Tartus korraldati suurejoonelisi veepidusid, tema teene oli esimesed Eesti meistrid.

Rattasõit on paarikümne aastase pausi möödumisel viimase viie aasta kestel uuesti õitsele lõõnud, ning sarnase innukate tulemustega, et enamasti Eesti meistri nimesid võib leida jällegi Tartust. Lepikov, Kangro, Rossmann j. t. Kaks organisatsiooni, Tartu „Kalev“ ning paari aasta eest tegevust alustanud Tartu Jalgratta klubi võitlevad käsikäes ühise idee eest, olgugi et olukord Tartus seks vilets, puudub korralikum velodroom, — kuid tõesti, rattasport on meil Eestis end uuesti leidnud ning kui tagasi vaatame pildile, mida nägime möödunud aastal Tartus korraldatud Eesti rattasõidu osavõtjate perele, pidi tunnustama, et rattasport pole meil välja surnud, vaid on sammu pidanud teiste modernaja sportharudega.

Sõudmine on haru, mis Tartus silmapaistval kohal, kuid üldisest tähelepanust kõrvale hoidunud. Tänuväärne tööd on siin teinud Tartu Aerutajate klubi ja „Taara.“

Herbert Mihelson.

Kergejõustik Narvas 10 aastane.

Enne ilmasõda ei tunnud Narva peaaegu kergejõustikku, välja arvatud kitsam ringkond, kes harrastas üksikuid kergejõustiku alasid. Peale vabadussõda sportiline tõus ei jätnud ka Narvat rahule. S/s. „Võitlejal“ oli küll väike grupp kergejõustiklasi, kuid

PUUDUS KONKURENTS

mõne seltsi näol. 15. juunil 1920. a. on ESIMESED KERGEJÕUSTIKU VÕISTLUSED NARVAS,

võistlevad omavahel Narva ja Rakvere kooliõpilased. Võitjaks tuleb Narva 2-punktilise ülekaaluga. 1921. a. asutatakse Narva spordiselts Kalev A. Lugenbergi (Mändvere) poolt. Tekkib kohe kibe konkurents Võitleja ja Kalevi vahel. Esimesel kohtamisel saab võidu Kalev. Siit peale võrsuvad tolaeagsed Narva sportlased: Ütt, Must, Speek, Kuiva, Siivert, prl. Einstein ja teised.

Võistluspaigaks on esialgu Võitleja käes rendil olev Kreenholmi jalgpalliväli.

JOOKSUTEE KÄIB ÜMBER VÄLJA MÖÖDA ROHUST MAAD.

Tee on raske ja konarline. Hiljem sporditakse Tuletõrje aias, kus Narva Kalev omal jõul tasanandanud jooksutee ja teinud hüppekohad. Plats on vilets, kuid tuleb sellega leppida. Siin langeb ka AINUKENE EESTI REKORD.

Narvale 100 mt. 13,6 prl. Einstein. Virumaa erivõistlustel võtab osa Narva alati suure arvu sportlastega ja terve rida Virumaa rekorde kirjutatakse Narva nimele. Eesti esivõistlusele saabuvad Narva sportlased ja leiavad ka kohe tunnustamist,

ISEÄRANIS NARVA NAISSPORTLASED.

Korralik spordiväli aga puudub. Pea asutatakse Narva Mänguplatside selts, kes oma ülesandeks võtab spordiplatsi ehitamise. Linnavalitsuse vastutulekul planeeritakse maaala linna keskkohta ja

VARSTI KÜNKALISEST MAAST ON SAANUD KORRALIKULT TASAN DATUD PLATS. Plats ei ole küll eeskujulik, kuid Narva sportlased võivad nüüdsest peale end pühendada kergejõustikule. Plats on piiratud planguga ja riietusruum ehitatud. Jalgpalliväli peaaegu normaal mõtudega. Viimasel ajal on märgata

LOIDUST JA TAGASIMINEKUT

kergejõustikus, kuid see on olnud peaaesjalikult vastavate juhtide puudusest.

Mitte ainult kergejõustikku ei harrastanud Narva, vaid ka ujumist ja teisi spordialasid. Ujumiseks on ju Narva loodud, sest Narva-Jõesuu ja Narva pakuvad selleks küllaldaselt võimalusi. Aastatel 1921—1923. a. korraldati ka terve rida ujumisvõistlusi, kuid

nüüd on see spordiala soikus.

Praegu tegutseb Narvas 4 spordiseltsi, politsei spordiring, kaitseliidu ja sõjaväe sportorganisatsioonid, kuid selle peale vaatamata on siiski väga vähe intensiivsust kergejõustiku alal.

Vaja tegevust hinge Narva spordiorganisatsioonidele puhuda sisse — siis ehk on aktiivsus võrdne 1922—1924. a. tegevusele, millal Narva end kergejõustikus maksma pani.

Aleksander Mändvere.

Märkmeid Pärnu spordiliikumise algpäivilt — tänaseni.

Organiseeritud Eesti spordiliikumise 10. a. juubeli puhul heidan pilku tagasi Pärnu spordiliikumisele ja seda just tema algpäivile. Kahju, et pole sellest ajast, mil kerkisid esimesed sportteosed, jäänud mingisuguseid kirjalikke märkmeid. Olen püüdnud saavutada mõningaid andmeid ja neid just kahelt Pärnu vanemalt spordi veteraanilt, kes truuks on jäänud spordiliikumisele, aegult kuni tänaseni. Need härrad, kaks „tervislast“ (Pärnu Tervisest), on ka juba vanad veteraanid, s. o. Arthur Pärn, kes vaatamata keskealisele vanadusele ja kelle pead ehivad juba hallid juuksed, on püsinud ikka Pärnu tõstjaspere esirinnas kuni tänapäevani ja on Pärnu-maa tõstemeister kaeolevalgi aastal ning teine on Sergei Monso, väsimatu organisatsioon ja võistluste juht, kelle korraldava käe alt vist eranditult läbistunud kõik suuremad võistlused. Neilt kuulsin nii mõndagi, ehk küll nimesid, kes sel ajal figureerisid, vajunud ajahõlma, kuid mälestused tegevusest on säilinud. Siingi

KÜTKESTAS ESIMESI SPORTPIONEERE RASKEJÕUSTIK. ESIMENE RASKUS MOODUSTATI KIVIST, MILLELE RAUDSANG RIIDEDEGA KINNITATI, ET TÕSTA.

Järgmiste saavutustena juba võiks nimetada algelist tõstekangi ja pomme. Harjutati mõne kaasatelase kuunis ja toas talvel.

TÕUKEID ANDIS TOLLEAEGNE TSIRKUS, kelle numbreid püüti järele aimata. Samuti kuu-

lub siia maadlus ja neid mõlemaid harrastati 1907. aastast alates, missugusel ajal korraldati RAHVAPÉOL KA ESIMESED VÕISTLUSED.

Suurt poolehoidu leidis võimlemine trapeetsil. Siin suudeti saavutada üllatavaid tagajärgi, nii et MÕNI ASJAARMATAJA VÕTTIS OSA TSIRKUSEST,

saades sageli suuremat honorari, kui tolaeagsed artistid. Maadluses esineti sageli seal mõne maski all (punane, must). Oli ju tahe end maksma panna suurema hulga ees ja seda võimaldas sel jal ainult tsirkus. Siit sammus raskejõustik edasi oma kindlat rada.

Kergejõustiku algust võiks mainida a. 1909 peale, mil lavastus esimene võistlus rahvapeol, kus kavas leidis jookse ja hüppeid, kuid mitte sarnases ulatuses nagu praegu. Suuremat huvi tekitas aga rattasõit rahva seas ja seetõttu

KERKIS KA PÄRNU PRAEGUSE STAADIONI ASEMELE KORRALIK VELODROOM.

Siin leidsid aset suuremad rattasõidu võistlused, kus sageli pärnakad võitsid esimesi kohti. Kahju, et selleaegseist veteraanest sel alal pole kuulda olnud hiljem midagi. Hiljem tõmbas kriipsu läbi aga ilmasõda kogu liikumisest ja esimesi vaokesi hakati ajama selle vaibudes ja Eesti iseseisvaks kuulutamise järele algas organiseeritud spordiliikumine. Esimesi spordiseltsi asutati Pärnus 1920—1923. a. neist vanem „Tervis“, siis „Kalju“ ja hiljem „Vaprus“, kelledest „Tervis“

ja „Vaprus“ on intensiivsemaid seltse härrade Ed. Oja ja Joh. Tamme juhtimisel. Siit sai 1923. a. alguse ka veesport esimeste võistl. näol. Hiljem tekkis juure Pärnu Saksa spordiklubi ja teisi. PÄRNU ON ANNUD REA TUNTUID SPORTLASI

ja seda „Tervisest“ tõstja Luhaäär, Olli jne.; maadlejad A. Teearu, M. Laas jne.; kergejõustiklastest — Joh. Meimer, Ervin Tammann jne. ning „Vaprusest“ — maadleja Põntson, sprinter Kadak, siis Madisson, Peterson jne., kuna saksa spordiringist on Kuus, G. Schmidt jne. Seltsid on teetsenud suure innuga ja imekspaneva

ÜHEMEELEGA,

mille tulemusena ASUTATI PÄRNU SPORDISELTSIDE LIIT, kuhu koondunud kõik Pärnu seltsid arvukalt, keda juhib praegu hra Vanatoa. Liidu suurema saavutusena võiks mainida

PÄRNU STAADIONI

ehitust, mille algatas tasan dustöödega aastate eest „Tervis“.

Viimaste aastate hulka võiks arvata poksilevimist, kuna varem seda harrastasid üksikud.

Praegu ollakse Pärnus tegevuses ainulise seisukorra kindlustamisega, uue ehitatava ujula jaoks, missugune kavatsetakse püstitada kaunile suvitusalinnale kohasena.

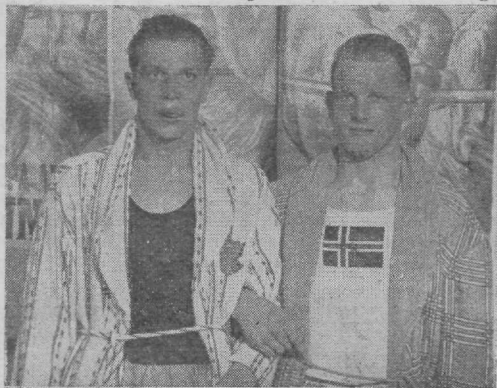
Need võiks olla üldjooned kitsamalt võetud Pärnu spordiliikumise, kuna ruumi piiratuse tõttu edaspidi pikemalt.

Olgu organiseeritud spordiliikumise 10-a. juubel tõukeks Pärnu spordiliikumisele ja sportlastele — seks jõudu ja taht. Ed. Soovik.

Eesti poksijad Budapestis.

Kuidas kaotasid Kuura ja Valdman.

Kuura ja norralane Johanson.

Euroopa meistri võistlused poksis olid eestlastele kurvad, kuna meie mehed juba esimesel kokkuminekul vastastega välja löödi ja sellega teist matši kaasa teha ei saanud.

Korraldatud loosimisest jutustab Matsov, kes esindajana meestega kaasas oli, et see toiming suurema närvide pingutuse all sündis. Juba loosimise avamisel märkis rahvusvahelise liidu esimene prantslane Douglas, et „nüüd vajatakse õnne“. Iga rahvus tõmbas omaette numbrid, mille järele poksija siis vastasega kokku pidi minema. Esimene kord Kuura jaoks tõmmates tuli välja nr. 2 ja varsti peale selle tõmbas norralane välja nr. 1. Valdmani jaoks tõmbas Matsov välja nr. 6, kuna hiljem taanlane nr. 5 järgnes ja sellega Petersen talle vastaseks sai. Mees, keda tublimaks Euroopa poksijaks peetakse. Nii ei olnud õnn meie poolt.

Kohtunikude kogusse kuulus 9 meest, nende hulgas ka Matsov.

SELLES KOGUS PEETI SUUREMAD JA ÄGEDAMAD LAHINGUD,

sest kohtunikudest oleneb mõnigi võit, mida kujukalt Budapestis näha võis. Kui vastasteks olid ungarlane ja norralane, siis katsuti kohtunikkudeks saada sakslast ja austerlast ning siis oli juba ette teada, et norralane punktidega kaotajaks loetakse, kui ta varemalt oma vastast ei suuda k.-o. lüüa.

Peale loosimist olid meie poksijad äärmiselt huvitatud sellest, kes on nende vastasteks ja kui tugevad viimased on. Ei sõandanud siis ka Matsov meestele avameelselt seletada, kui tugevatega nemad kokku läinud.

VÕISTLUSI PEETI TÕESTUSEHALLIS, KUS VALITSES KUUMUS,

nagu meie saunades, mida külastab suurjooksja „Jüri“, et end tuulutada.

Kuura vastaseks oli norralane Johanson, kes on sale ja meeldiva näoga põhjamaalane. Naeratades suruvad võistlejad üksteisele kätt. Nagu kohtuks nad peale kauaaegset lahusolemist, mitte aga võistluse eel poksiringis. Mõlemad saavad tugeva aplausi osaliseks.

Peale gongi ja kätepigistust algab Kuura. Tantsides sähvab pahemaga, millele järgneb parem haak. Kuid siis korraga norralase pealetung. Selle nurjumisel saab Kuura mahti vasakuid ja paremaid haake vastasele pähe jagada nii, ET VASTANE VAARUB, KUID SIISKI SUUDAB END KINNI KATTA. KUID KUURALE SAI SEE PEALETUNG SAATUSLIKUKS: pika põidlagu kinnas oli komistuskiviks meie poksijale.

KUURA MURDIS PÖIDLALUU.

Teatab vaheajal, et on põidla välja löönud, kuid sellele vaatamata alustab 2. ringis uuesti pealetungi. Selle ringi lõpul on juba tunda, et mehe vasak käsi ei kuula enam sõna, kuna paremate

haakide eest hoidub norralane kõrvale. Klintshides kaotab viimane küll poolchoiu, mis langeb osaks veel ainult Kuurale. Ta töötab kaugelt ja sellega ei taba löögid märki. Kuura võidab siiski teise ringi.

3. RINGIS ON KUURA VASAK KÄSI TÄIESTI VÕISTLUSKÕLBMATU.

Ta muudab positsiooni, et parema käe löökidega saavutada punkte. See ei anna aga tulemusi. Johansonil on nüüd täieline võimetus mõlemad käsa tarvitada. Klintshist vabastamisel tabab Johanson löök Kuura lõuga, mille järele Kuura põlvili langeb. Loetakse juba kaheksani, mis ajaks Kuura end püsti ajab. Ta hakkab liikuma norralase poole. Nüüd on Kuurale veel teine vastane ilmunud ja see on kohtunik Volpi,

KES TUNNISTAB KUURA KAOTAJAKS TEHNILISE KNOCK-OUDI LÄBI.

Rahvas vastab sellele vilega. Kohtunikude otsusel olid kaks esimest ringi Kuura kasuks. Tema kaotus oli sellega täieline juhus.

Valdman oli teisel päeval ringis ja nimelt taanlase Thyge Peterseni vastu. Kui jutujamisel poolakad kuulda said, et Valdman lähed Peterseniga, tegid nad kokkunud näo. Valdmani aga julgustati, ega võidudki talle öelda, missuguse „tankiga“ tal kokkumine ees on. Soovitati ainult tal vihatada. Petersen on Valdmanist veidi pikem, kuid peenem.

Petersen algab otsekohe pealetungiga, millele Valdman vastab vasakuga, et

„KUULSUSEL“ PEAKS ISU KADUMA TEIST LÜÜA.

Valdman ise alustab pealetungi, mida ergutab rahvas, kes karjub „est...est“. Valdman töötab hästi. Petersen aga haarab nagu poolkogemata ühe käega, ning teisega jagab hoobe. Sarnast võistlusviisi ei suutnud eestlane ette näha. 2. ringil läheb matš ägedamaks.

ALGUSES ÖNNESTUB VALDMANIL TAANLASE NINA KATKI LÜÜA.

Ühe ilusa haagiga purskab taanlase suust vett verega üle areeni. (Kõik võistlejad, peale eestlaste, hoidsid suus niisutatud kummi). Petersen klintshist vabanedes tabab Valdmani lõua pikta.

VALDMAN KUKUB.

Loetakse jälle kaheksani, kus ta tõuseb. Jällegi segab end vahele vahekohtunik, kes lõpetab võistluse ja Peterseni võitjaks kuulutab. Jällegi arusaamatus.

Üldiselt jätsid meie poksijad hea mulje. See reis lõppes ebaõnnestumult, kuid see oli heaks õppereisiks, mis meie inimestele palju juure andis ja millega nende väljavaated tulevikus ainult paraneda võivad.

Võistluste korraldusega võis üldiselt rahul olla. Märkida oleks, et kindlad olid pika põidlagu, mille tõttu mitme mehe käded vigastada said. Ringi moodustav põrand tolmab nii, et kui kaks väledamat meest poksisid, siis neid suitsutaoline pilv ümbritses.

Raskem etteheide aga langeb kohtunikude perele. Kuidagi ei tahaks uskuda, et kordub juhus, mis oli rootslase Molanderiga. Tema vastasest austerlasest Strausky oli saanud õieti harjustuskott, mis vaarus ühest nõõrist teise. Kohtunikud ei mõtelnudki lõpetada seda ühepoolega peksmist, enne kui rahvas tõstis marulise vile ja kära. Samas aga lõpetati Kuura ja Valdmani matšid ühe korra põrandalkäimise järele.

Kord lasid kohtunikud pooli toimida omapead: ühe käega kinni haarata ja teisega jagada hoobe, peaga või õlaga vastast tõrjuda.

TEISED KOHTUNIKUD OLID AGA VALMIS MEEST VÕISTLUSEST KÕRVALDAMA VAIKSEMA VEA PÄRAST.

Nii diskvalifitseeriti taanlane Christjansen selle eest, et ta lõi itaallast vastu kinnist rusika seepoolega, kuigi rusikas oli koos.

Kuid veel rohkemgi oli „pärlid“ kohtunikudest. Soomlane Gourevitsh lõi esimesel päeval

Taanlane Petersen ja Valdman.

knock-outi, isegi ringist välja poolakast Stibbet. Sellega näitas ta, et ta kindlad lootused on tulla meistriks. Sellega hakati arvestama. Teisel päeval oli ta koos ungarlase Körösiga, keda lõi mitmel korral põrandale. Loeti 8 ja 9. Vaheuegadel kanti ungarlane toolile sekundantide poolt.

GOUREVITSH EI SAANUD ÜHTEGI TÕSIST HOOPI.

Ungarlasele tuleb auks panna ta kangekaelsust, sest ta jatkas võistlemist purukspekstus näoga: üht silma ei olnud näha, kuna löögist saadud paise selle kattis. Ikka ja ikka läks ta võistlusse ja otseks oli...

VÕITJAKS TULI KÖRÖSI.

Keegi ei tahtnud otsust uskuda; ometi oli see nii. See kordus veel matšis norralase Johanseni ja austerlase Rauteri vahel.

VIIMANE OLI POOLSURNUKS PEKSTUD, KUID TULI VÕITJAKS.

Otse skandaaliks muutus matš 1. ja 2. koha pärast ungarlase Szabo ja itaallase Sarcini vahel. Ilmne paremus oli viimasel, kuid meistriks tuli ungarlane. See otsus ajas itaallased marru. Kisa ja kära ei tahtnudki lõppeda. Mehed lahkusid, et edasivõistlemisest loobuda.

RAHVA SEAS OLEVATE UNGARLASTE JA ITAALLASTE VAHEL TEKKIS KISKUMINE.

Politsei patrull pidi siin seisukorra lahendajaks olema. Tund aega kulub itaallaste rahustamiseks, mille järele nad uuesti ringi tulid. Järgmiseks paariks olid ungarlane Szobolevsky ja itaallane Bianchini. Nüüd toodi ohver ja viimane kuulutati meistriks, kuigi esimene oli kogu aeg suures ülekaalus.

Siin alles võis tundma õppida

„KINDRALSTAABI“ TEŒEVUST.

Eriliselt head olid selles mõttes Saksa, Itaalia ja Ungari omad. Pidi suur õnn olema, et võites mees mitte langeda „kindralstaabi“ k.-o.-sse. Pääsimine seisis ainult ringikohtunikudest, kellest paremad olid soomlane, taanlane, rootslane ja rumeenlane. Eriliselt palutav oli viimasse rühmisse kuuluv Juonescu.

CLUB FRANÇAIS HÄVINEMINE.

Peale Balti riikide külastamist mängis Pariisi meister Club Français tagasisõidul Berliinis Tennis-Borussia vastu ja kaotas sellele 2:7 (1:3). Sakslaste hindamise järele oli Prantsuse meeskond küllaldaselt hea ning oleks tõsist vaatamist väärinud. Nelipühil oli aga pealtvaatajaid ainult 1500—2000. Külalised kannatanud seisuväsimuse all. Nende kaotus olenenud Nicolini ja paremkaitse Bertrandi nõrgast mängust. Prantslased said ühe värava 11 mtr. löögist.

LÄÄNE-EUROOPA KARIKAS TULEB.

Fifa kongressil võeti teadmiseks, et Prantsuse, Belgia, Hispaania, Portugal ja Luksemburg on loonud Lääne-Euroopa karika Kesk-Euroopa karika eeskujul.

Võeti vastu ettepanek, et maavõistlustel võidakse vigastatud mängijate asemel uusi mängu paigutada kui liidud vastava kokkuleppe loonud. Järgmine kongress on tuleval aastal Berliinis.

Elu pühendatud vaid spordile.

Johannes Villemson 10 a. organiseeritud spordiliikumise lättel.

J. Villemson on Eesti esimene ja üks vanemaid sportlasi, kellel hülgav spordiminevik seljaga. Mitte kaugel meie spordi sünnist, asub tema põrmustama Vene rekorde. 1914. a. pea igal suurvõistlusel kõlab tema nimi esimesena ja paremana eestlaste hulgas. 1917. a. on tema hülg aastaks spordis, millel J. V. nimel 5 Vene ja 9

Eesti rekordi. Süt alates tõmbub tagasi ja pühendab täielikult end meie spordiliikumise juhtimisele. Teguinimesena avaldub tema kaudu spordiliikumise areng.

Pea kõigi praegu käsitusel olevate määruste ja juhtnõuude tuletamise ning korrapäramise taga asub J. V. väsimatu töö.

Kui meie tänava pühitseme Eesti spordiliikumise 10. a. juubelit, on see ühtlasi ka J. Villemsoni töö juubel. Järjekindlalt kümnel aastal, seistes organiseerimise töö juures, on J. V. spordiliikumise mustatöö mehena end lahutamatuks sidunud kõigi sellega, mida sooritame tänapäev.

Silmapilgul juhtides sportbürood, meie spordiliikumise korraldavat ja tehnilist keskust, jätkub J. V. tahet rahvusvahelise spordiliikumisega kaasasammumiseks osa võtta kongressidest ja esindusmeeskondade saatmisest tiivustatuna meie spordi korrapärasest arenemisest ja täiuseni jõudmisest, millele pühendatud tema parim tahe.

Jatkugu suurel töömehel ka järgnevatel aastakümnetel püsivust ja jõudu armastatud töös. Leidku teostumist tema kavad ja täitku rahuldus hinge, nähes oma töö viljana võimsat liikumist kultuurilises Eestis.

— Malmö Kamraterna Riias mängides kaotas RFK-ale 2:1, keda tasumängus võitis 4:1.

Soome hävines ka Taanile.

Maavõistlus jalgpallis lõppes 6:1.

Esmaspäeval peeti Helsingis jalgpalli maavõistlust Soome ja Taani vahel. Soomlastele muntus see jälle suureks kaotuspäevaks, kuna nad külalistelt lüüa said 6:1. Alles poolteist nädalat tagasi kaotasid nad Norrale 6:2.

Juba algminutil suutsid taanlased värava lüüa. Külalistest on head parem äär ja parem poolkaitse, kes üle välja oma tubli mänguga silma paistavad. Soome meeskond jättis üldiselt nõrga mulje. Paremateks olid vaid Aström ja Koskinen. Ka värava vaht jättis palju soovida ja parema mehega oleks kaotus väiksem olnud. Mäng oli tublisti jõuline. Soome värava vaht sai vigastada ja teisel poolajal tuli mängu paigutada teine mees. Ka oli Viinioksa mäng jõuline, millepärast vahekohtunikult märkuse sai. „Kniivast“ väljapääsemiseks poolenisti lasid taanlased omale värava lüüa. Poolajad olid 3:0 ja 3:1.

Soome meeskond mängis koosseisus: Närvinen; Koskinen, Oksanen; Viinioksa, Lindsten, Närvinen; Aström, Koponen, Saario, Nadbornik, Kanerya.

— Tshhehoslovakkia-Hispaania jalgpalli maavõistlust peeti Praagas 22.000 pealtvaataja juuresolekul. Teenitult võitis esimene 2:0, poolaeg väravateta.

— Krenz on 31. 5. heitnud ketast 48,77 mt., Churchill oda 64,74 ja Rothert kuuli 15,86 mt.

Viimased teated.

— RFK on Riia Amateuri löönud 6:0.

— Davis-Cupi võistlustel Milanos võitis Itaalia Austraaliat 3:2, pääsedes seega Euroopa ringis lõpuvõistlusele. Praagas oli seisukord Tshhehoslovakkia—Jaapani vahel 2:1 Jaapani kasuks, kusjuures teda arvati võitvat 3:2. Jaapan kohtab siis Itaaliaga 11.—13. juulini.

— Oslost Stokholmini jalgratta võidusõidul võitis soomlane Hellberg ajaga 24 tundi 43 min. 22 s.

— 390 sm. teivast Soomes on hüpatud Salo ja Lindroth.

— Mäser 2. on Königsbergis oda heitnud 64,89 mt. ja Molles 63,95 mt. Rosenthal hüppas 190 sm.

— Oslos peetud kergejõustiku võistlustest võtsid osa ka ungarlased, kes mitmed esimesed kohad omale said. Raggambi võitis 100 ja 200 mt. 10,9 ja 22,4. 400 mt. Barsi 49,2 sek. norralase Johanseni ees 49,4 sek. Kesmarki hüppas 1,88 mt. Marvalits ketas 44,72 mt. Rootslane Ahlquist võitis 800 mt. 1:59,6; oda norralane Granli 63,19 mt.

— Petkievicz on Varssavis jooksnud 1500 mt. 3:51,4, mis ainult 0,4 sek. halvem Peltzeri ilma rekordi ajast, mis ta Nurmi ja Vide vastu jooksis, viimaseid võites. Kusocinski aeg oli 3:54,7.

— Ameerika ootab olümpia-mängudele kuni 4000 sportlast.

Organiseeritud spordiliikumise eelaeg.

(Algus 5. leheküljel.)

misõpetajaskond ja teised, leiab aset Tallinnas 1919. a. sügisel. Avasõna ütleb valitsuse nimel selleaegne siseminister Hellat. Referaatide hulgas asetseb J. Villemsoni ettekanne rahvusvahelisest spordiliikumisest ja Eesti osavõtu tarvidusest Antverpeni olümpiamängudest. Referaadile järgnevas läbirääkimises

TUNNISTAB KONGRESS KIIREISELOOMULISEKS SPORTLISE KESKKOHA LOOMISE JA ANTVERPENI MÄNGUDEST OSAVÕTMISE.

Moodustatakse komitee, kelle ülesandeks jääb eeltoode tegemine liidu asutamiseks. Kongressil valitud komitee otsusega astub kokku 3 Tallinna seltsi,

KALEVI, SPORDI JA VALVAJA ESINDAJAD TONSON, VILLEMSON, KIISEL, REINANS, HEIDE JA VALDOV,

tunnistades end esimeseks liidu juhatajaks, seltsid antud volituste alusel.

Ettekandmisel liidu põhikirja väljatöötamise üle, selgus, et põhikirja koostamiseks aluseks võetud

SOOME MÄÄRUSED MEILE SOOTUKS VASTUVÕTMATUD

(õieti segased Soome olude mitte küllaldase tundmisega). Peagi leitakse pääsetee sellega, et

VÕETAKSE TALLINNA „KALEVI“ PÕHIKIRI, ASENDATAKSE PEALKIRI UUEGA JA „EESTI SPORDI LIIT“ ON DE FACTO SÜNDINUD.

Trükitud plankettidel ilutseb liidu nimetus, millega

RAHVUSVAHELINE LIIT RAHULDUB. Eesti vastuvõtt võib teostuda ja sportlastele kindlustatud osavõtt Antverpeni mängudest. Tekkib aga veel üks raskus.

MEIL PUUDUB OLÜMPIA KOMITEE.

Selle asutuse ülesanded on aga sootuks tundmatud, pole üldse teada, milleks seda tarvis, misugune tema koosseis jne. Seal leitakse lõpuks lihtne, oludekohalt õige lahendus.

PALUTAKSE MEREASJANDUSE PEAVÄLITSUSE PEARAAMATUPIDAJAT H-RA KULLERKUPPU VASTU VÕTTA OLÜMPIA KOMITEE ESIMEHE NIMETUS, R. VICHMAN HAKKAB KOMITEE SEKRETÄRIKS JA „OLÜMPIA KOMITEE“ ONGI SELLEKS KORRAKS LOODUD.

Hiljem moodustub tema juba lähedalt praegusele koosseisule.

Tildeni raske päev.

Berliinis peeti „Rot-Weiss“ juures rahvusvahelisi tennisvõistlusi, millest mitme rahvuse parimad osa võtsid. Suuremaks sündmuseks oli meestüksikmängus ameeriklase Tildeni ja sakslase Prenni kohtamine, kus esimese võit noateral oli ja geimide kogusumma ainult 23:22 ta kasuks tuli. Setid olid lõpumängus nende vahel Tildeni kasuks 7:5, 8:6, 1:6, 7:5.

Naisüksikmängus võitis prl. Cilly Aussem prl. Krahvinkelit 4:6, 8:6, 6:17. Meespaarismängus Tilden-Worm — Prens-dr. Kleinschroth 7:5, 6:3, 6:3. Segapaarism. prl. Aussem-Tilden — pr. Friedleben - v. Kehring 6:3, 6:1.

— Ungarlane Takacs on oda heitnud 61,31 mt. Seega juba kolmas ungarlane, kes tänava üle 60 mt. saavutab.

— Sakslasel Hirschfeldil on murdunud käeluu, mille tõttu ta vähemalt lähema kuu jooksul sportida ei saa.

Kadrioru staadionil

Reedel, 27. juunil
kell 7 õhtul.

EESTI-LÄTI

maavõistlus jalgpallis

Pääsetähed: kr. 2.— kuni kr. 1.—.

Eesti jalgpalli liit.

TJK mängis võidu käest.

J. F. Kamraterna — TJK 3:3 (1:2).

Esmaspäeval kohtasid TJK väljal välja peremees ja J. F. Kamraterna Malmö. Rootsi mängu on meil juba paaril korral nähtud ja alati on tema jätnud hea mulje. Rootslased on tagajärje mängijad, ei näe neilt pea kunagi odavat laadatamist. Mäng on fair ja temperikas. Nemat ei küüni küll Kesk-Euroopa tehnilise tasapinnani, kuid mäng on siiski väga edurikas ja kiire. Ohtralt kasutatakse ääri, kesktrio tormab peale ja lööb värava peale igast seisukohast ja kaugusest. Poolkaitse toetab tugevasti edurivi ja kaitsele on jälle valmas kaitset toetama. Kaitse on rahulik ja hea löögiga. J. F. Kamraterna on hea klasi- sige meeskond.

TEMA TUGEVI TEMPO ALGUSEST KUNI LÕPUNI EI RAUGENUD.

Mäng algas kell 7 Rõksi vilistamisel, TJK omas harilikus koosseisus. Algusest kohe katsub klubi initsiatiivi oma kätte kiskuda ja kasutada treeneri Kerri mängu kombinatsioone. Klubi edu-

rivi on nii aktiivne, et tihti mehed of-side satuvad. Kamraterna katsub kasutada oma ääri, kes hea jooksuga jõuavad tihti klubi värava lähedusse. 13. min. on Kamraterna vasak-sisemine katmata ja saadab kõva löögi klubi väravasse. Pall tuuakse keskväljale.

KLUBI IHKAB TASUMIST

ja see tuleb pea kohe. Jürgenson tormab poolkaitsest läbi ja söötab üle välja Brennerile, kes saadab palli püüdmatult paremasse nurka.

VIIK ON SAAVUTATUD.

Klubi katsub üksikuid läbimurdeid, kuid need ebaõnnestuvad. 29. min. saab palli Ellmann, driblab mõnest mehest läbi; kaitse paneb jala ette. Ellmann komistab, kuid siiski jääb palli peremeheks ja virutab palli otse väravasse. Vahelduv mäng poolaja lõpuni, kus minnakse riietusruumi seisuga

2:1 KLUBI KASUKS.

Teisel poolajal võtavad rootslased mängu juhtimise oma võimkonda ja domineerivad esimesed 20. minutit.

KLUBI AINA KAITSEB.

Näib, nagu ei suudaks klubi ennast kokku võtta.

20. min. tasuvad rootslased ja jälle on viik käes. Nüüd toibub klubi ja hakkab näitama ka aktiivsust. Palju häid võimalusi luhtuvad, kuid siiski 32. min. Jürgensoni söödust Peterson saavutab võidu ja viib klubi juhtimisele. Kell näitab juba mängu lõpuminuteid, kuid

ROOTSLASTE HOOG AINA TÕUSEB.

Tahavad ilmingimata viiki saavutada. Klubi kaitse rauged ja mängu inn on täitsa kadunud. Mõni mees jalutab platsil. Rootsi vasak-äär saab palli, tormab läbi ja lööb püüdmatult tasuvärava. Veel paar kibedat momenti klubi väravas, mis siiski hea õnnega likvideeritakse. Viimast kaks minutit surub klubi ja tahab võitu saavutada, kuid Rootsi energiline kaitse ei võimalda seda.

NII LÕPEB MÄNG VIIGIGA.

Võit hõljus paar korda õhus, kuid klubi kaitse mängis ta maha. Esimesel poolal mängis klubi meeskond ühtlaselt ja innukalt, kuid teine poolaeg oli tunda meeskonna väsimust. Suuremal vastupanul oleks võit tingimata klubile kuulunud. Treeneri kätt on märgata. Klubi on teinud häid edusamme, kuid füüsiline vastupanu puudub

Sport — Malmö Kamraterna 2:1.

Võit hoorikka mänguga.

Teise mängu teisipäeval mängisid rootslased Spordi vastu. Nähtavasti esimene mäng oli neid tugevasti väsitatud, sest tempo ei püsinud enam nii intensiivseks. Ka nende kohavõtmine ja söödud ei olnud enam nii täpsed. Vilistas Rästas. Mäng algab Spordi suure hooga. Tempot arendatakse ja ägedusega alustatud mäng ei taha kuidagi sobida. Siiski Spordi kerge ülekaal domineerib. Mäng on palju jõulisem ja füüsiliselt tugevam eelmisest mängust. Vahekohtunik alati vilistab, et piiri panna selle jõuküllusele ja jõurikkusele, sest muidu võib olukord pärast-poolle liig kardeavaks muutuda. Sport katsub oma läbimurretega jõuda väravani ja saavutada edu. Rootslased mängivad jällegi oma äärtega, iseäranis ohtralt kasutavad vasakäärt, kes oma kiire jooksuga teeb tihti sõite Spordi värava suunas. Paal tsenderdab häid palle, kuid neid saadab keskväljale tagasi rootsi kaitse oma tugevate pealöökidega. 25 min. tsenderdab jälle Paal, palli hangib Karm ja jõuline löök väravasse viib

Spordi 1:0 juhtimisele.

Rootslased katuvad kohe viigistada, kuid Sport, sattudes saavutusest hoogu, ei anna võitu käest ära. Veel ühest Paali tsenderdusest tuleb värav, kusjuures Ader väravavahilt mahakukkunud palli väravasse saadab. Poolajale minnakse võiduga 2:0.

Teine pool algab rootslaste ülekaaluga, sest nemad tahavad ilmingimata viiki kätte saada. Teevad pikki sööte äärtele ja löövad ka igast kaugusest peale. Kõik pallid püüab Tipner kindlalt.

Mäng muutub liig jõuliseks.

Üks rootslastest saab kokkupõrkest vigas-

tada ja tema asemele tuleb rootslane piirikohtunik. Rästas oma vilega katsub küll rahustada ja mängu kaineendada, mis ainult osaliselt õnnestub. Spordi edurivi töötab energiliselt, kuid tulutult. Lüüakse küll värava pihta, kuid neid püüab Rootsi väravavaht rahulikult. 32. min. tuleb rootslaste tasuvärav. Rootslased saavad karistuslöögi keskväljal. Sealt saadetakse pall pool kaares värava suunas. Rootsi vasak sisemine jäi katmata ja saades palli lööb selle 10 meetrilt paremasse nurka. Nüüd algab Rootsi tugev press. Kord on Tipner maas, kuid õnnelikult lüüakse pall mööda.

Nii jäi viik saavutamata.

Lõpuminutid mööduvad vahelduva õnnega. Spordi mäng on viimasel ajal paranenud. Tipner püüdis korralikult, kuid rasket palli selles mängus temal püüda ei tulnud. Kaitse töötas kindlalt. Edurivi esimesel poolal töötas korralikult, kuid lõpupoole väsis. Sport peaks siiski võõrduma liiga jõurikkast mängust, mis hädaohlikuks võib muutuda. Tihti tehakse ka sihilikke vigu, nagu jala ettepanemine, käega vastase kinnihoidmine jne. Hea meeskond peaks neist loobuma ja fair'imalt mängima. Nende vigade parandamisel võidab meeskond. Jõurikkus on küll hea omadus, kuid tooreks ei tohi kunagi minna.

Shoti meister Glasgow Rangers jalgpalli mängimas Ameerikas. Võitis New York Nationali (koondust) 5:4.

(„Spordilehe“ Ameerika kirjasaatjalt.)

Shoti jalgpallimeister Glasgow Rangers külastas New-Yorki ja mängis 25. mail Polo Grounds staadionil. Rahvast oli 20.000 pealt vaatamas; enamused neist olid inglased. Võistlus oli väga kõva. Esimesel poolajal suutis N. Y. National 3:1 juhtida.

Teisel poolajal algasid shotlased oma jõurikkast ja kõvatempolist mängu ja viisid mängu uskumata kiirusega 26 m. jooksul 5:3 peale enda kasuks. Mäng muutis shotlastel järjest kiiremaks ja näis, et nende mäng just teisel poolajal on kõige parem, kuna väravate võimalusi oli järjest, mis küll ei õnnestunud. 44 m. suutis National ühe värava tasuda. Mäng oli algusest kuni lõpuni mõlemi poolt väga kombinatsioonirikas. Shotlastel paistis välja ääretormajatega kokkumäng ja keskormaja Flemingi jõurikkad läbimurded, mis ei suutnud N. Y. Nationali kaks kaitset kinni pidada. Väravad olid löödud mõlemi poolt väga puhtalt 15—25 meetri pealt, mis väravavahidele täitsa püüdmatud olid. Ehk küll N. Y. Nationali väravas oli Ameerika kuulus Douglas, aga siiski oli tema nende viie värava jaoks võimetu.

Ameerika on väga tunduvalt jalgpallis edenenud (mitte Ameerika mängijad), sest suuremad elukutselised klubid on kõik Euroopast ja Lõuna-Ameerikast omale paremaid mängijaid hankinud. Nii on ka Ameerikal häid professionaal meeskondi. Tuleb märkida, et Glasgow Rangers on 17-kordne Shoti meister jalgpallis ja 1927—30. a. meister ja mitme karika võitja. A. M.

LONDON VÕITIS BERLIINI JA PARIISI.

Nelipühil peeti Londonis kolmik-linnavõistlust Londoni, Berliini ja Pariisi vahel. Londonit esindas Achilles Club, Berliini Berliner ja Deutscher Sp. Cl. ning Pariisi Stade Français. Võitis London 74 punktiga Berliini 34 ja Pariisi 30 punkti vastu. Neil võistlustel lord Burghley 120 yardi tõkke-jooksus püstitas uue inglise rekordi 14,5 sekundiga ning Nurmi jooksis 6 miilis uue ilma-rekordi 29:36, 6-ga.

Tehnilised tagajärjed olid:

100 yardi: 1. Rinkel (L.) 10 sek., Coben (L.).
440 yardi: Leigh Wood (L.) 50,4; Martin (P.).
880 yardi: Hampson (L.) 1:55,6, Martin (P.).
120 y. tõkkes: Lord Burghley (L.) 14,5; Harpner (L.).
Kõrgus: Gradbroke (L.) 190, Philippin (P.) 185.
4×110 yardi: Pariis 42,8.

— Stephen Anderson on Chicagos 120 yardi tõkkes jooksunud 14,4 sek.

— Tallinnat külastanud Kopenhageni Boldklubbeni jalgpalli meeskond sai Berliinis Tennis-Borussialt lüüa 7:0.

— Rootsi—Shveitsi jalgpallimaavõistlust peeti Stokholmis. Võitis Rootsi 1:0.

KALKUN PÜSTITAS GENFI REKORDI.

(Meie „Spordilehe“ Genfi kirjasaatjalt.)

8. juunil peeti Genfi esivõistlust kergejõus-tikus, millest Genfi N. M. K. Ü. kehakasvatuse kooli all võtsid osa eestlased Zelenoi, Barmin ja Kalkun.

100 m. — 1. Buzzi 11,8; 2. Imbach;

kõrgus — 1 m. 78;

1500 m. — Marthe 4,23,8;

200 m. — Imbach 24,6;

kuul — Bachmann 12,57;

110 m. tõkkes — 16,8;

400 m. — Morel 55,2;

teivas — Zwicky 3,10;

5000 m. — Zanoni 17,29,2;

kaugus — Barmin (Eesti) 6,31;

oda — Zwicky 47 m. 40;

400 m. tõkkes Erbs 1,2 (Genfi rekord);

800 m. — Chambers 2,8,4;

Ketas — Kalkun 42 m. 79 (Genfi rekord).

Kalkun ei ole kaua aega enam saanud korralikult treenerida, sest vigastas läinud novembris jalgpallis (rugby) õla. Võistluspäeva hommikul heitis üle 45 mt., kuid peale lõunat hakkas sadama, mis suuresti kõikide tagajärgede peale mõjus.

TARISELE HÄVINES BARANY.

Pariisi juures Tournelles basseinis prantslane Jean Taris võitis 200 mt. vabanumises euroopameistri ungarlast Baranyt, kattes maa 2:14,4-ga, mis on uueks Euroopa rekordiks. Eelmine kuulus Baranyle ja oli 1,6 sek. halvem uuest. See oli püstitatud juba 1924. a. Võistlus oli äärmiselt pinev jälgituna 6000 inimesest, kes ergutustega kitsi ei olnud. Vahelduva juhtimise juures jõudis Taris 2 mt. oma vastast lüüa.

— Uued mehed Prantsusmaal. Pariisi Pershingi staadioni võistlustel on võitnud uued mehed. Couchourel hüppas 183 sm. 100 ja 200 yardi võitis Goldschmidt 10,2 ja 20 sek.

— Hanaus heitis Friedrich Lipp vasarat 47,48 mt., mis oli uueks Saksamaa rekordiks, mis seni oli 46,10 mt.

— Soome rahvusmeeskond peale lüüasaamist Oslos kaotas Narvikis 2:1.

Major Segrave'i surm.

Tippsaavutaja andis elu kiirusele.

Ilmarekordi omanikku major Segrave'i ei ole enam elavate nimekirjas. See väsimatu mees, kes püüdis ikka suurema kiiruste poole, pidi oma elu andma oma spordile.

Floridas suutis ta katsetamiste järele autol saavutada kiirust, mis tõusis 373 kilomeetrile tunnis. Iga 9,7 sekundiga kattis ta ühe kilomeetri. See on aeg, mida jooksja kulutab 90 meetri jooksmiseks. Peale selle ilmarekordi püstitamist loobus ta autoga ajamisest, sest see on asjatu elu kaalulepanek.

Sellepärast pöördus ta veesõidukitele tähelepanu ja ehitas erilise mootorpaadi, millega kihutamisel õnnetus juhtus ja kus siis ka major Segrave surma sai.

Mootorpaadiga „Miss England II” tegi ta katseid Lääne-Inglismaa Windermere järvel senist ilmarekordi purustada. Ta istus tüüril, kuna

masina juures töötasid kaks mehaanikut. Paat oli juba kaks ringi teinud 180 klm. kiirusega, kui 3. ringil paat ootamatult vee alla vajus. Varsti tuli ta uuesti nähtavale, kiil ülespoole. Siis paistsid major Segrave ja ühe mehaanika pead. Naabrusesolev ajamõõtja tormas paadiga õnnetuskohale ja tõmbas mõlemad mehed välja. Vee tugeva survega olid murdunud Segrave'l mõlemad käeluu, üks jalaluu ja mitu ribikonti. Ta tuli lühemaks ajaks meelemõistusele, suri aga siis ootamatult, kuna üks mur-

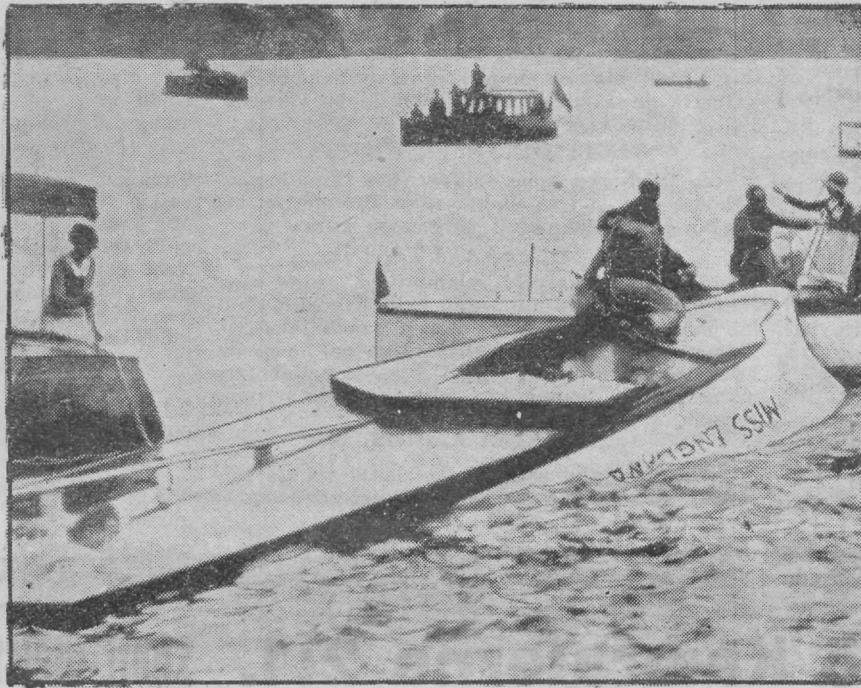
tud ribikont kopsu purustanud oli.

Päästetud mehaanik lamab kergete vigastustega Windermere haiglas; jutustab, et ta sündimusest midagi ei mäleta. Kui saavutatud oli suurim kiirus, hakkas paat ootamatult värisema. Siis tormas see sügavusse ning sellega kaotas mees meelemõistuse.

Õnnetuse põhjust selgitatakse, kusjuures see võis oleneda mitmest asjaolust. Kõige tõenäolisemaks põhjuseks arvatakse ettenägematut takistust veel; selles võis olla isegi puutükk, mis

paadi põhja külge kinni jääda võis. Võib olla sattus ta enda pool tekitatud lainetesse ning lõpuks, et rike tekkis käiguratuste juures.

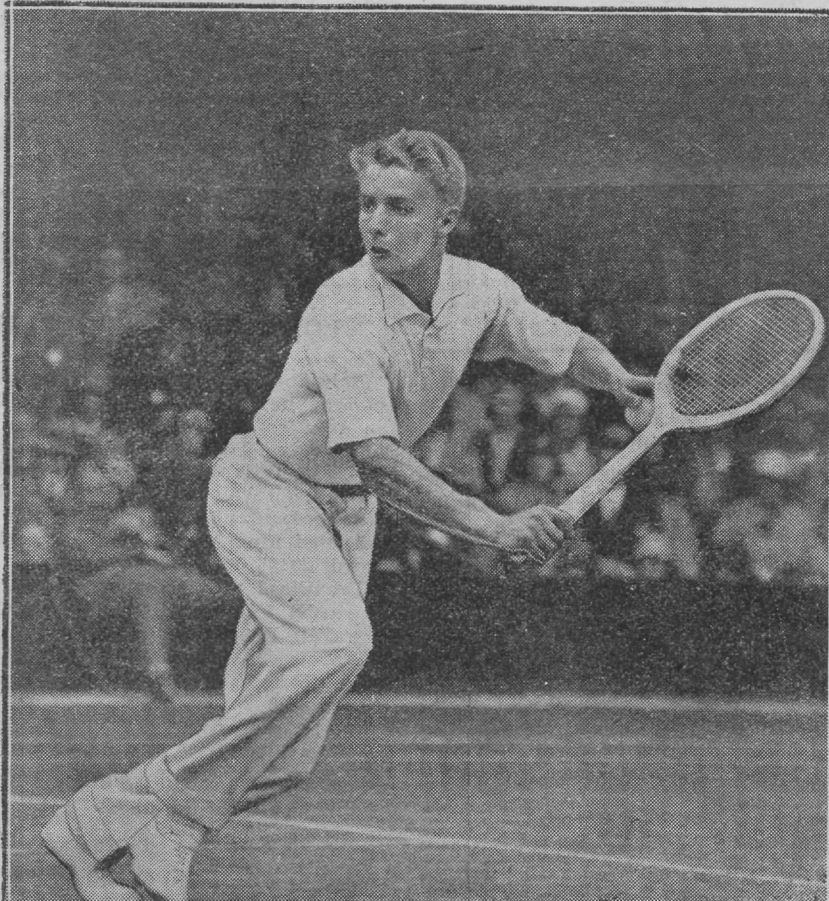
Ajamõõtjad on märkinud, et sir Henry Segrave uue ilmarekordi püstitas. Esimesel ringil kattis ta kilomeetri 43 sekundiga, mis annab tunniikiiruse 96,41 miili. Teisel korral kattis maa 41 sek., seega juba 101,11 miili tunnis. Keskmine on seega 98,76 miili, kuna senine rekord oli 96,25 miili.

Mootorpaat „Miss England II” peale katastroofi seisab veel põhi ülespoole. Õnnetuskohale on rutanud teised paadid. Paremalt: Sir Henry Segrave.

Kogu Euroopa lööb tennist.

Inglane Lee, alles noor tennismängija, kuid suutnud ennast heade tagajärgedega maksma panna.

JAAPAN JA AUSTRALIA RÜHIVAD EDASI.

Davis-cupi võistluse 4. ring on läbi ja sellega selgunud poolfinaali riigid. Neist Tshehhoslovakkia võitis Hollandit 3:2, Jaapan Hispaaniat 4:1, Austraalia Inglit 3:2 ja Itaalia Austriat 3:2. Poolfinaalis lähevad kokku 2 esimest ja 2 viimast võitjat. Mõlemis mängus on siis üks riik mitteeuroopa mandrilt. Euroopa ringis mängisid ka teised riigid, kellest India ja Egiptus välja löödi, Austraalia ja Jaapan suure pinevusega aga edasi rühivad ning heal juhul isegi finaali võivad pääseda.

Austraalia-Inglise mäng oli väga pinev, kus australased võitsid üksikmängud. Neist oli pinevam Hoopmani mäng noore inglase Lee vastu, kellega tagajärg oli 6:3, 4:6, 7:9, 6:2, 6:4.

SHVEITSI MEISTRID TENNISES.

Shveitsis andsid tennises meistrivõistlustel lõpumängud järgmist: meesüksikmängus Aeschlimann—Ferrier 6:4, 1:6, 6:2, 6:2; naisüksikmängus prl. Payot—pr. Fehlmann 6:3, 6:2; meespaarismängus Aeschlimann—de Blonay — Ferrier—Vuarin 6:2, 2:6, 7:5, 6:2; naispaarismängus Payot—Fehlmann — Steinfeld—Schardt 6:2, 6:3; segapaarismängus prl. Payot—Ferrier — pr. Fehlmann—Aeschlimann 6:3, 7:5.

BELGIA MEISTRID TENNISES.

Belgias peeti lahtiseid tennise meistrivõistlusi, kus üllatuseks oli Jaan Borotra võit prantslase Henri Cochet üle 4:6, 6:3, 6:4, 4:6, 8:6. Borotra tuli seega meistriks. Naisüksikmängus prantslanna Mathieu võitis inglannat Haylocki 1:6, 6:1, 8:6. Naispaarismängus tulid meistriks Ridley—Haylock Prantsuse paari Mathieu—Barbier võitmisega 9:7, 9:7. Segapaarismängus prl. Sigart—Borotra võitis inglasi miss Ridley—Peters 6:0, 6:4.

Schmeling võitis vastase kõrvaldamisega.

Sharkey andis kogemata madallöögi.

Oodatud suurvõistlus Max Schmelingi ja Jack Sharkey vahel on läbi. Tagajärg on juba raadio ja ajakirjanduse kaudu teada, kuid on ikkagi üksikuid silmapilke, mida märkida maksab ja mis huvi pakkuda võivad. Toome ära mõlemi ilmameistri kandidaadi mõõdud:

Schmeling.	Sharkey.
1,85 mt. pikkus	1,83 mt.
188 inglise naela kaal	197 ingl. naela
186 sm. käte sirutusulatus	186 sm.
105 sm. rinna ümbermõõt	92,5 sm.
114 sm. sissehingatul	104 sm.
37 sm. käe ümbermõõt	35 sm.

Meeste kaalumine sündis keskpäeval, kusjuures esimesena seda tegi Sharkey ja selle lahkimise järele Schmeling. Mõlemad vaadati New-Yorgi poksikomisjoni arsti poolt läbi ning tunnustati terveteks. Sharkey tervis tunnustati paremaks kui see oli siis, kui ta poksis Dempseyga. Mõlemil oli tuju hea ning nad ei tundunud närvilistena.

ÕHTUKS OLII VÕISTLUST JÄLGIMA TULNUD 80.000 INIMEST,

nende seas tähtsad linna kodanikud, mõned valitsuse liikmed ja Saksa saadik.

1. RINGIS ALGAB RAHULIKULT.

Sharkey katab oma löua, muidu aga on püsti positsioonis. Võistlust alustab Schmeling, kes jagab esimesed hoobid, mis aga bostonlase poolt kõrvald juhatakse. On ilmselt näha, et Sharkey taktikat tarvitab, et vastast väsitada ja parajal silmapilgul talle lööki anda. Ta vaevalt liigub paigast ja jätkab tempo arendamise vastase hooleks. Ikka jälle ootab ta vastase pealetunge oma väljasirutatud vasakuga, millega ta vastast eemale hoiab. On aga juba kahe minuti pärast näha, et SHARKEYL ÕHUST PUUDUST ON. TA HINGAB TUGEVASTI.

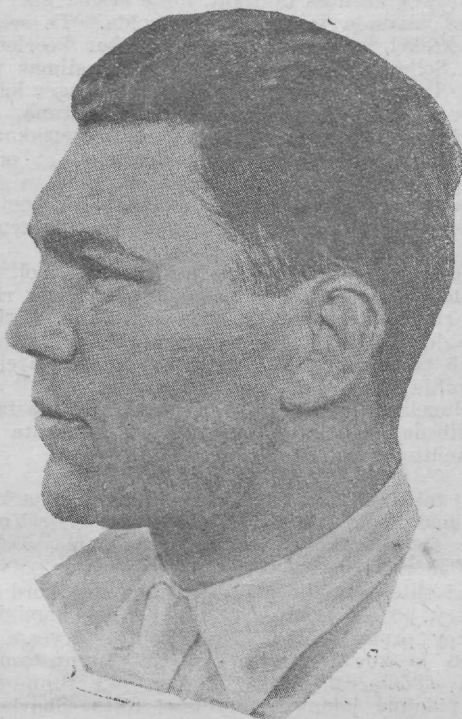
Ta jääb aga kardetavaks, kuna ta ootab hetket, mil anda tugevat ja kardetavat lööki. Ta jääb aga otsustamatuks, ning raske on öelda, kus peituvad tema kuulsad poksija finessid. Schmeling näib tahtvat vastast kiire tempoga väsitada. Ta riskeerib väga palju. Ka tema hoiab oma jõudu. Tema löökidel ei ole aga mingit mõju.

2. RINGIS ALGAB SCHMELING UUESTI PEALETUNGI,

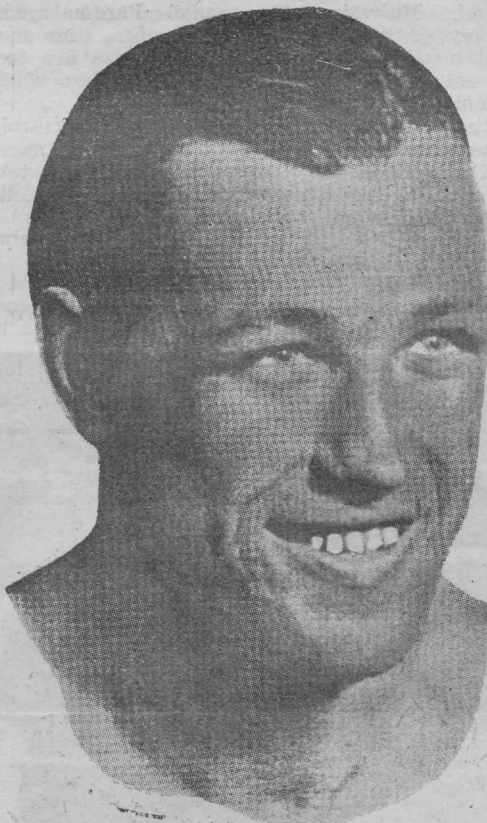
andes hoobi kuiva vasakuga. Sharkey vastab parema haagiga kehasse. Mõlemad töötavad veel aeglaselt, nii et kuidagi võistluspinevust märgata ei ole. Sharkey varitseb silmapilku, et leida vastasel vabat kohta löögiks. Ringi lõpul tungib Schmeling veel kord peale, tõrjub Sharkey erapooletusse nurka ja annab paremaga uppercuti.

SEE ON AMEERIKLASELE VAHE MEELTMÕÖDA.

Ta teeb vihase näo ja tungib kallale, kusjuures aga sakslane end hästi katab. Ring lõpeb bostonlase väikeste ülekaaluga. Temale on treenerilt näiliselt korraldus tehtud vastast lasta peale tungi-

Max Schmeling.

Jack Sharkey.

da ja end väsitada, et siis otsustavaid lööke parajal ajal anda.

3. RINGIS ON SHARKEY ILMSILT ÜLEKAALUS.

See ring on juba elavam. Vaheajal oli Schmelingi treener juhtnööri annud teravalt peale tungida. Peale gongilööki tungib sakslane nagu tarantel vastasele kallale. Ta annab tugeva löögi paremaga, mis vastast lühikeseks ajaks pörutab. Sharkey tungib vihaselt Maxi kallale, kellele annab kohutava hoobi vastu lõuga. Max tõmbub veidi tagasi. Nurgas annab Jack veel hoobi vasakuga ja paremaga, mis sugugi teisele meeltmööda ei ole. Nüüd on pealetungijaks pooleks juba teine mees.

SAKSLANĒ POLNUD SELLELE PEALETUNGILE SUGUGI ETTE VALMISTATUD

aj ta peab end tublisti kaitsma, et mitte järgnevaid hoobe saada. Löögid ei ole aga õnneks täpsed ja sellepärast ka vähemõjuvad. Ühel vastupealetungil saab Max hoobi kõhtu, mis õnneks gongilöögiga lõpetatakse.

VAHEAJAL ISTUB JACK RAHULIKULT OMAS NURKAS,

sest ring ei väsitatud teda. Tema manager Buckley jälgib vastase tegevust. Seal on kibe tegutsemine, sest ring väsitab Maxi tublisti. Sekundandid massaashiga ja veega katsuvad Schmelingile anda jõudu tagasi.

Tuleb ootamatult otsustav ring. Ringikohtunik pühib Schmelingi näolt rasva, kuna samal ajal managerid Jacobs ja Machon oma hoolealusele usku „sisse pumpavad“. Vaheaja lõpul on tunda, et Schmeling jälle iseennast on leidnud. Alles nüüd nähtus uuesti, et Sharkey suurte üllatustega mees on. Ring algas sensatsioonita, rahulikult ja tempota. Mõlemad läksid klinshi ilma lööke andmata. Max annab parema uppercuti ja selle järele vasaku kuiva. Ta on jälle pealetungis.

TA ANNAB KAKS ILUSAT LÖÖKI JACKI LÕUA PIHTA.

Kuid neil ei ole mõju. Peale lühikest klinshi algab liikumine ringis. Sharkey annab tugeva swingi, Schmeling kummardab ja löök läheb õhku. Kasutades juhust algab ta uuesti pealetungi. Ta annab kaks lööki paremaga. Tempo muutub kiiremaks. Siis järgneb möödälöök. Ameeriklane tõmbub nõõrideni tagasi ja siis tuleb vihaselt peale ja

LÖÖB SILMNÄHTAVA MADALLÖÖGI.

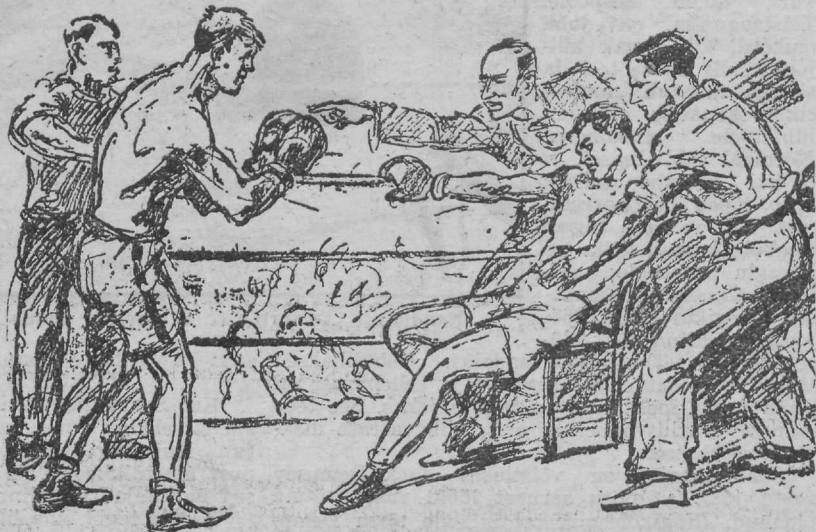
Sekundi murdosa seisab Max kui halvatud, laskub siis valumärkidega näol põlvele, et siis lõpulikult kokku variseda.

AJAMÖÖTJA HAKKAB MEHAANILISELT LUGEMA.

Ringikohtunik ei saanud madallööki sugugi silmata, kuna ta löögi silmapilgul oli Schmelingi seljataga. See sündis aga punktikohtuniku Harold Barnesi silmi all, kes siis ka protesteerides pöördus ringikohtuniku poole, öeldes:

„JA, CROWLEY, SEE OLII KINDEL FOUL.“

Löök oli vaevalt enne ringi lõppu, nii et väljalgemine järgneda ei saanud. Punktikohtuniku seletuse järele pöördus ringikohtunik Schmelingi juurde ja tegi kindlaks, et viimane täiesti

Silmapilgud poksimatshist joonistatud telegrammi põhjal. Sharkey annab madallöögi. Jõuetu Schmeling istub toolil ning tema ümber askeldavad ta inimesed.

võimetu oli võistlust jätkata. Ta andis sekundantidele märku oma mehe eest hoolitseda.

Ringis kasvas iga sekundiga ärevus. Mõlemad managerid on surnukahvatud ärritusest. Buckley hakab otsekohe häbematu sõnu tarvitama oma vastase kohta. Jacobs on kõrgema ärevuse tipuni jõudnud. Ta karjub pressele, et ta

ei lase oma hoolialust sarnase „humiga“ võistleva.

„Bum“ tähendab midagi sulitaolist isikut.

Sharkeyle anti gonglilöögil tool. Bostonlane on kaotanud pea, nagu see oli Miami. Ta shestikuleeris nagu hullumeelne. Ta nõuab võistluse jätkamist. Tema manager ja treener peavad teda külma vee ja jääga rahustama.

Ootamatult tõuseb Sharkey ja asetub võistlusseisakusse. Kuni ta silmas vastast, kes valust rabatuna toolil istub ja selle silmad palavikust tunnistust annavad. Siis jookseb ta Maxi juure ja katsub viimasele selgeks teha, et löök madallöök ei olnud, vaid kõige enam kõhtu tabanud võis olla. Ta arvab isegi, et sakslane on teinud lühikesse hüppe, millega löök madalamale läks kui see arvatud oli.

Schmelting kuulab neid seletusi täiesti osavõtmata. Jack aga muutub ägedamaks ja kõneleb nagu valimisagitaator. Jacobs jookseb punktikohtuniku juures teise juure ja seletab kahiseval häälel, et ta kunagi niisugust lubamatut lööki pole annud, nagu Sharkey seda teinud.

Vahepeal pöördub ameeriklane oma nurka tagasi. Ta on vist isegi veendunud omas lubamatus loogis.

Ringikohtunik on ka kõnelenud punktikohtunikudega. Peale imestamisväärt kiiret kõnelemist Madison Square ametliku kõnelejaga Joe Humphreysiga, kes veel ei suuda tagajärge kuulutada, tormab Joe Jacobs pisarsilmil Schmeltingi juure, et viimasele võitu teatavaks teha.

Humphreys tõstab ikka veel võimetu Schmeltingi käe ning kuulutab hauavaikuse juures erapoole otsus:

„Max Schmelting võidab madallöögi tõttu ilmameistri tiitli.“

Sekundi pärast alustab rahvas meeleavaldust. Sakslaste rõõm on suur. Schmelting lahku sekundantide ja politsei valvel riietusruumi. Sharkey seisab ikka veel omas nurgas nagu kivine samm. Aeglaselt tuleb ta arusaamisele, et kohtunikud peale Florida võistlust midagi õpinud on. Ta tõmbab ujumismantli selga ja lahkub siis rahva pahameele avalduste saatel ringist.

MIS SAAB NÜÜD?

See on esmakordne juhus raskekaalu poksivõistluses ilmameistri tiitlile, et seda võidetakse diskvalifikatsiooni abil. Sharkey kasuks on 1925/26. a. kolm vastast (Jim Maloney, Bud Gorman, Harry Vills) diskvalifitseeritud, kuid nii rasket eksimust pole seni olnud.

Üldiselt muutub vasak sihituna kehaosa pihta kergelt uppercutiks, seega ülespoole lööduks. Kui selle löögi puhul vastane taganeb, pole kunagi hädahoitu, et see löök madallöögiks muududa võiks, sest löögikurv läheb ülespoole. Teistsugusem on juba olukord, kui vasak küljelt, loodis kurve teeb ja sellega muutub „undercuti“ sarnaseks sihituna lühikesele ribikondile. Normaali läbiviimisel, s. o. kui vastane seisma jääb, lõpeb löök korrektselt. Kui vastane tagasi tõmbub, kaotab lööja tasakaalu ettepoole; sellega alaneb automaatselt löögikurve ja vööjoonele sihitud löök lõpeb allpool vööd, seega madalas. Kõhulihaksed allpool vööjoont ei ole tugevad ja sellepärast on sinna antud löök valus ja tagajärjekas. See teeb inimese võistlusvõimetuks ning viib vastase diskvalifitseerimisele.

Jack Sharkey on võistluses Jack Dempsey vastu 1927. a., mitu sarnast lööki vastu võtna pidanud. Ringikohtunik tahtis selle tõttu Dempsey'd noomida. Sharkey tähelepanu oligi pööratud esimesele, mitte viimasele. Dempsey kasutas silmapilku ja andis kahekordse löögi — maksa ja lõuga, — mis Sharkey k-o-sse viisid.

Teisipäeval oli New Yorgi poksikomisjon koos, et küsimust kaaluda. Kui ringikohtuniku otsus kinnitatakse, peaks Sharkey kaotama oma honorari, mis on 177.000 dollarit, mis summa ka Schmelting teenib.

STRATEEGIA JA TAKTIKA.

Sharkey kasutas taktikat, mille eesmärgiks oli vastast väsitada ja oma jõudu hoida. Ta seis ringi keskel, kuna vastane ta ümber keerlema pidi. Sellega oli siis ka hea vastast silmas pidada. Parajal silmapilgul pidi tulema tugev löök. Seisak sirgelt, lõug rinna peale pööratuna, oli ta kaitstud. See on tüüpiline kaitseisukord. Schmelting alustab pikkade vasakutega, et oma vastast positsioonist välja meelitada, keda ta siis läheda maa pealt paremaga tabaks. Kogenud Sharkey kaitses vasakuga ning andis uppercuti, mis mõjuta ei jäänud.

Olgugi, et Schmelting on pealetungiv pool, on teise töö läbimõeldum ja selgem. Veel teises ringis varitseb ta vastast, et seda k-o. lüüa. 3. ringis avaldub Sharkey temperament. Vihase näoga tormab ta Maxi kallale ja annab raske parema lõua pihta. Max peab tagasi tõmbuma.

Schmelting määris näo rasvaga, et vastase löök libedalt riivaks. Kuid see on lubamata ja ringikohtunik puhastas näo.

LÖÖK OLI LUBAMATU.

On tekkinud ägedad väelused, kas oli Sharkey löök madallöök. Selle kohta kirjutab New York Times spordiosakonna peatoimetaja James Dawson: Esmakordselt võideti raskekaalus ilma meistri tiitl madallöögiga. Sarnane seisukord oli Sharkey poksis Dempsey vastu, kus komisjon Sharkey protesti madallöögi kohta arvesse ei võtnud ja kus Dempsey k-o võit tunnustamist leidis. Tolkorral oleks Sharkey võit tunnustamist pidanud leidma madallöögi tõttu. Sharkey-Schmeltingi poksis nägin hästi, olles vasakul ringikohtunikust Barnesist. Ka Event oli samal arvamisel. Ma võin öelda, et vasakhaak, mida Sharkey sihtis Schmeltingi keha pihta, liiga madalalt maandus ja sellega kõrvaldamise ära teinud, sest selgelt muutus Schmelting sellest võistlusvõimetuks.

Ringikohtunikuks oli tol silmpilgul Harold Barnes, keskmise kasvuga, kõhn, rahulik mees, kellel lahendada tuli raskem seisukord, mis tekkis moodsas poksispordis ja kes otsuse tegi selle järele, mis ta nägi.

Barnesi otsus jäi püsima ka siis, kui teine kohtunik arvamises lahku läks.

MADALLÖÖK TULI ETTEKAVATSUSETA.

Sharkey madallöök polnud ettekatsetatud, kuna Sharkey oli ülekaalus. On küsitav, kas ta

Schmelting toimetati sõbra korterisse, kus talle unerohtu anti.

TA EI VÕINUD MIND LÜÜA.

Peale kodusõitu avaldas Schmelting oma taktikat. Ta tahtis, et vastane end välja puistaks ja sellega näitaks, mis viimane suudab anda. Ta ütles:

„Ta ei võinud mulle viga teha, ta ei ole nii hea poksija, kui ma arvasin. Ma võisin selgelt tunda, kuidas ta 4. ringis teisiti võistles ja sel silmapilgul teadsin ma, et võin teda lüüa.“

Schmeltingi eelkäija, Gene Tunney, ütleb võistluse puhul: „See oli vasak uppercut, mis tabas Schmeltingit. See oli kahtlematult madallöök, kuid mitte kavatsatud. Ringikohtuniku otsus on täiesti korrekt.“

MADALLÖÖK OLI PROVOTSEERITUD.

Sharkey vannub jumala nimel, et ta madallööki ei tahtnud anda. See tulnud sellest, et Schmelting löögi hetkel hüpanud. Sharkey manager Buckley seletab koguni, et madallöögi plaan oli vastase poolt peenelt ette valmistatud. Schmelting saanud 3. ringis kehalöögi, mida tema manager tahtnud madallöögiks pidada. Sakslase sekundandid on soovitanud vastast kättada, et see madallöögi annaks, sest teisel teel poleks võimalik võidule pääseda. Sharkey sai Dempsey käest 11 korda madallööke, ilma et midagi oleks juhtunud.

FILM TÕESTAB MADALLÖÖKI.

Reede hommikul juba näidati eelmise õhtu poksivõistluse filmi, mis selgelt tõestab madallööki.

Schmelting oli pealtvaatajate hulgas. Ta seletab, et tahab puhata ja nii kiirelt uuesti ringi ei astu.

HEA KASSA.

Poksivõistluse üldine sissetulek oli 749.900 dollarit, seega ainult 50.000 dollarit vähem kui arvatud. Väljaminekud maha arvatud, jäi järele 711.600 dollarit. Kumbki poksija sai viimasest summast 25 protsenti, siis tõusis nende tulu 177.900 dollarile, mis on umbes 660.000 krooni.

Varemalt on Sharkey teeninud 900.000 dollari ümber, millega nüüd teenistus üle miljoni dollari tõuseb. Schmeltingi senine teenistus on vaid 950.000 riigimarkka, millega ta nüüd on saanud Saksa miljonaariks.

Suurt teenimist poksis on võimaldanud

TEX RICKARD,

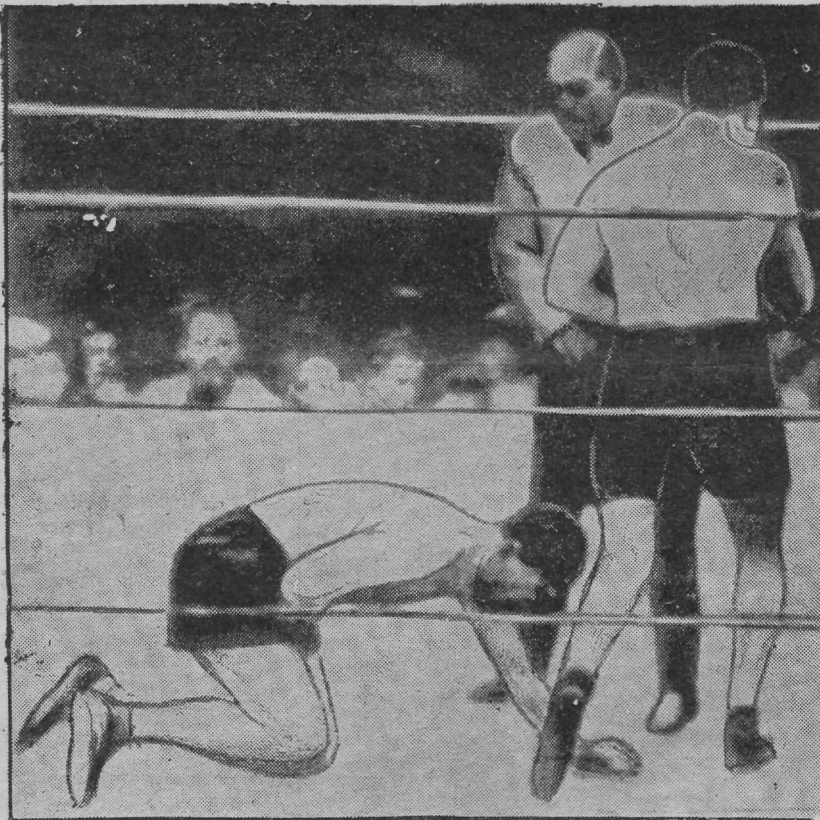
kes enam elavate nimekirjas ei ole. Ta algas lääne preeriates karjapoisina, oli kullaotsijaks jäises Alaskas. Ta seiklused on uskumatud. See oli geniaalne reklaamimees, kes hulki poksile ligi tõmbas ja honorarid kõrgele tõstis. Temale ja Dempseyle võlgnevad uued miljonaarid tänu oma sissetulekute eest.

JACK SHARKEY,

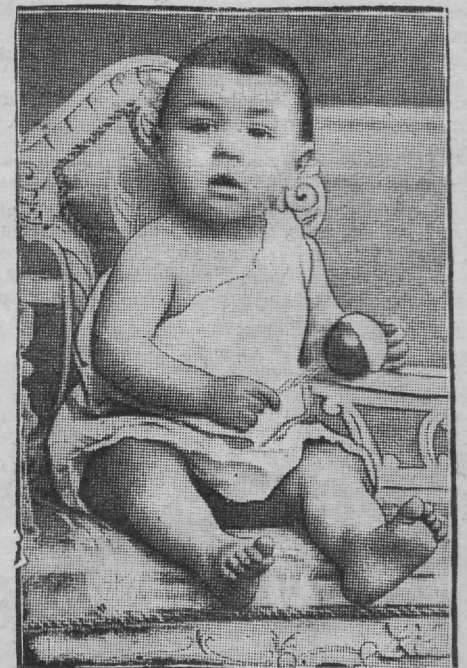
on sündinud 1902. a. Binghamtonis, New Yorgis. Ta vanemad on leedulased, ning ta õige nimi on John Cocoskey.

MAX SCHMELING

on sündinud 1905. a. Pommernis, kust ta vanemad üls kolisid Hamburgi. Ta õppis kaupmeheks. See oli ta 50. võistlus.

Raadiopilt Ameerikast. Schmelting madallöögist rabatuna.

Max Schmelting, kui ta veel hällilaps oli.

Ameerika poksikomisjon kinnitas Max Schmeltingi ilmameistriks.

SENISED ILMAMEISTRID:

1889: Jim Sullivan. 1892: Jim Corbett. 1897: Bob Fitzsimmons. 1879—1902: Jim Jeffries. 1905: Marvin Hart. 1906—1908: Tommy Burns. 1908—1914: Jack Johnson. 1915: Jess Willard. 1919—1923: Jack Dempsey. 1926—1928: Gene Tunney.

Spordiudiseid Poolast.

(„Spordilehe“ alaliselt kirjasaatjalt.)

8. ja 9. juunil peeti terves Poolas A klassi maakondade esivõistlusi, kus järgmisi tagajärgi saavutati:

VARSSAVIS.

100 mtr. — Trojanovski II — 11,2 sek.; 200 mtr. — Szeniaich — 22,8 sek.; 400 mtr. — Maszevski — 52,2 sek.; 800 mtr. — Petkiewicz — 1:57,4 m.; 1500 mtr. — Kusoczinski — 3:59,0 m.; 5000 mtr. — Zak — 16:09,6 m.; 10.000 mtr. — Novacki — 35:31,6 m.; 110 tkj. — Trojanovski I — 16,0; 400 tkj. — Dobrakovski — 59,4; 4×100 teatej. „Varszavianska“ Senaich, Zuber, Mackowiak ja Vielgomazü 43,8 sek. (uus klubide rekord). **KAUGUSHÜPE** — *Sobieraj* — 6,42; **KÖRGUSH.** — Meyro — 1,70 (vahevõistlusel 1,75); **TEIVASH.** — Chelmicki — 3,35; **KUUL** — Brala — 11,64; **KETAS** — Szydlovski — 39,12; **ODA** — Szydlovski — 52,86.

POSENIS.

100 m. — Pernak — 11,3; 200 mtr. — Biniakovski — 22,8; 400 mtr. — Biniakovski — 51,4; 800 mtr. — 2:04,4; 1500 mtr. — Jakubovski — 4:21,6; 5000 mtr. — Robinski — 16:33,8; 10.000 — Miarkas — 35:02,1; 110 tkj. — Baltzer — 17,0; 4×100 teatej. — A. Z. S. — 45,4; 4×400 teatej. — „Varta“ — 3:35,4. **KÖRGUSH.** — Gladysz — 1,70; **TEIVASH.** — Szakrzewski — 3,40; **KUUL** — Heliasz — 13,94; **KETAS** — Heliasz — 39,25; **ODA** — Tomaszewski — 50,83.

LVOVIS.

100 mtr. — Novosad — 11,2; 200 mtr. — Vojcik — 23,6; 400 — Pavlovski — 53,6; 800 mtr. — Pavlovski — 2:03,3; 1500 mtr. — Romanovski — 4:21,8; 5000 m. Romanovski 16:27,8; 4×100 teatej. — „Pogon“ — 45,5. **KAUGUSH.** — Cena — 6,29; **KÖRGUSH.** — Vojnarovicz — 1,73; **TEIVASH.** — Ventblau — 3,45; **KUUL** — Buchaliski — 12,59; **KETAS** — Buchaliski — 12,59; **ODA** — Cena — 49,44.

Tartu jalgpallist.

Tartu jalgpall, mis paari aasta eest tugevas tõusuvormis oli, on juba teist aastat langusetel. Omajagu süüdi selleks on otse kisendav puudus korraliku jalgpallivälja järele. Hiljuti oli Tartu parimal, Jalgpalli Klubil, kõva heitlus Narva Võitlejaga. Külalismeeskond tuli ja võitis Tartu paremat, tema oma platsil 6:1! Katastroofiline kaotus oli tingitud teataval määral murdeajast, mida Tartu Klubi põdes pärast seda, kui instruktor mõned näpunäited oli talle jaganud. Neid näpunäiteid taheti narvalaste vastu mängides ära kasutada. Kuid kõik see tuli välja väga mannetult ja selle mängu kaotamisega langes Tartu Jalgpalli Klubi liiduklassist välja.

Möödunud pühapäeval mängis Jalgpalli Klubi kohaliku Kaleviga. Klubi tarvitas oma vana mängustiili ja võitis sellega Kalevit 9:1, mis ehk vähekenegi aitab tõsta Klubi porri sõtkutud loorberid.

Raks uut Tartumaa rekordit.

110 mtr. tõkkeid 16,6 ja 3000 mtr. 9.04,4.

Tartu Kalev korraldas 12. skp. rahvuslikud kergejõustiku võistlused. Väljapaistvamaks meheks oli Labent, kes 100 mtr. näitas 11 puhtalt ja 110 mtr. tõkkejooksus 16,6, mis tootab saada uueks Tartumaa rekordiks. Ka Prosti 3000 meetris näidatud 9.04,4 on uus maakonna rekord.

Tehnilised tulemused:

100 mtr. jooks: 1) Labent — 11,0; 2) Ütt — 11,3; 3) Soonberg — 11,8.

800 mtr. jooks: 1) Koidu — 2.03,8; 2) Soonberg — 2.03,8; 3) Anon — 2.09,5.

3000 mtr. jooks: 1) Prost — 9.04,4; 2) Soonberg — 9.38,8; 3) Anon — 9.57,8.

10.000 mtr. jooks: 1) Laas — 34.27,9; 2) Ranken.

110 mtr. tõkkejooks: 1) Labent — 16,6; 2) Reinsner — 16,9; 3) Lepik — 18,8.

Körgus: 1) Illak — 1,65; 2) Lepik — 1,60. Teivas: 1) Michelson — 3,30; 2) Reinsner — 3,30; 3) Kallas — 3,10.

Kuul: 1) Feldmann — 14,02; 2) Erikson — 12,33; 3) Sule — 12,20.

Ketas: 1) Feldmann — 43,58; 2) Erikson — 41,21.

Oda: 1) Laurson — 57,99; 2) Erikson — 57,79.

BYDGOSZCZ'is.

100 mtr. — Dzvankovski — 11,5; 200 mtr. — Kruszona — 24,2. **KÖRGUSH.** — Majtkovski — 1,70; **KAUGUSH.** — Dzvankovski — 6,36; **TEIVAS** — Majtkovski — 3,55; **KETAS** — Dzvankovski — 37,02; **ODA** — Mikrut — 54,33.

BIALYSTOK'is.

KETAS — Kozlovski — 40,23. **KUUL** — naistele — Levinova (Vilno) 11,46 (uus Poola rekord).

KRÖLEVSKA - HUTA'S.

100 mtr. — Sikorski — 11,0; 400 mtr. — Rzepus — 52,6; 800 mtr. — Rzepus — 2:06,8; 1500 mtr. — Brehmer — 4:23,2; 5000 mtr. — Kabut — 16:03; 110 tkj. — Zajusz — 16,8; 4×100 — „Stadion“ — 45,6. **KÖRGUSH.** — Zveigel — 1,71; **KAUGUSH.** — Sikorski — 7,14 (1) **TEIVASH.** — Schneider — 3,25; **KUUL** — Zajusz — 12,61; **KETAS** — Majorczyk — 36,12; **ODA** — Żylka — 52,27.

VILNO'S.

110 tk. — Vieczorek — 16,9; **KAUGUSH.** — Vieczorek — 6,47; **TEIVASH.** — Vieczorek — 3,42; **KUUL** — Vojtkiewicz — 12,43; **KETAS** — Vieczorek — 39,02.

JALGPALL.

„Legia“ (Varssavi) — V. A. C. (Vien) 3:2. V. A. C. (Vien) — „Varszavianska“ (Varssavi) 7:1. „Crakovia“ (Krakov) — Sportklub (Vien) 4:1. Sportklub (Vien) — „Makabi“ (Krakov) 6:2; „Polonja“ (Varssavi) — „Post“ (Vien) 3:2.

TENNIS.

Meesmängus, Varssavi meistri nime peale, võitis Jersey Stolarov. Naismängus, Varssavi meistri nime peale, võitis Jedzzejovska.

VEHKLEMINE.

Ungari-Poola maavõistlus sõjaväelaste vahel lõppes järgmiselt: Florettis võitis Poola — 13½:11½ p. vastu. Mõõgas võitis Ungari — 11:10 p. vastu.

Jalgpall Pärnus.

Pärnus pordiseltsid hoolitsevad oma arvuka pallirahva eest, nagu kokku räägitud, ikka nii, et igal laupäeval ja pühapäeval oleks neile midagi pakkuda.

14. ja 15. skp. käisid Vapruse kutsel Pärnus õnne katsumas mereväe meeskond Tallinnast.

Meeskonna mehi, üksikult võttes, olid kõik hea rutiiniga ja fairid poisid, kuid Tervise vastu purunesid nad rängalt 6:1. Teine võistluspäev oli külalistel parem, nad võitsid Vaprust 2:0.

Ei saa öelda, et Vaprus halvasti oleks mänginud — tal polnud õnne. Muidu on meeskond aga paranemas ja võib hoolsa treeningu juures oma kolleegadele pakkuda seda, millega tillatas 1927. a. sügisel.

Tallinna N. M. K. Ü. külaskäik Viljandis.

„Tulevik“ hävines 7:0 ja kaitseliidu spordiklubi 3:1.

Pühade ajal külastas Viljandit Tallinna NMKÜ Lutheri vabriku osakonna jalgpallimeeskond, võisteldes uuesti eelkutsutud „Tuleviku“ ja kaitseliidu spordiklubi jalgpallimeeskonnadega.

Esimene poolaeg algab kohe tallinlaste tugeva surumisega ja poolajaks saavutatakse kaks väravat. Teisel poolajal avaldavad „Tuleviku“ noored mängijad väsimuse tundemärke ja tallinlastel on kerge lüüa veel viis väravat. Seega üldtagajärg 7:0 (2:0) NMKÜ kasuks.

Kaitseliidu spordiklubiga esimene poolaeg on enam-vähem tasaväine — kumbki pool saavutab ühe värava. Teisel poolajal sõeluvad tallinlased tihedamini viljandlaste värava all ja tulemusena märgib vahekohtunik kaks väravat, teine neist karistuslöögist. Ka viljandlastel ei puudu väravavõimalusi, kuid pall lüüakse kas mööda ehk väravavahile sülle. Võistlus lõppes 3:1 (1:1) NMKÜ kasuks.

Neil päevil asutati „kehakultuuri arendamise toimekond“, kuhu valiti h-rad J. Mager, K. Reiman, E. Konno, E. Leoke, M. Tang, E. Kull, M. Treuhold ja prl. S. Trefner. Toimekond kutsuti ellu, et korraldada Viljandi linna ja maakonna spordielu. Pen Alty.

Spordiudiseid Petserist.

28. maist — 7. juun. viibis Petseris kaitseliidu spordiinstruktor H. Voitk, kelle poolt korraldati kursusi, kus võeti läbi kergejõustik, mängud — jalg-, korv-, võrk- ja pesapall, ning osaliselt ujumine.

Huvi asja vastu näitab igapäevane osavõtjate arv, mis üle saja tõusis. Kõige rohkem osavõtjaid oli kaitsevääst, siis malevast ja Petseri spordiseltsist.

Suurema menu osaliseks sai pesapall, missugust mängu Petseris senini pole harrastatud. Jalgpallis tutvuneti lühida söödu mänguga. Võistlusi peeti jalgpallis kaitsevääst ning maleva ja Petseri spordiseltsi koondise vahel. Esimene kord kaitsevääst kasuks 2:1; teine kord koondis 4:1. Jalgpalli mäng on viimasel ajal Petseris enam-vähem loomulikule tasapinnale tõusmas ja rohkem teadlikumaks muutumas, püütakse juba kombinatsioon teha. Palli surmamises, söötmisses ollakse ikka veel nõrgad, iseäranis värava peale löömises.

Oli kavatsus ka spordimärgi võistlusi pidada, kuid külmade ilmade tõttu jäi see teostamata.

Instruktori muljetest on Petseris spordi vastu huvi küllaldaselt ja ka vastavat inimmaterjali rohkesti. Kergejõustikus annavad lootusi kõige rohkem jooksjad, kuna hüpete tasapind keskmine, näit. kaugus 5,50 mtr. ümber, kolmik 12,50 jne.

Tunda annab Petseris spordiplatside puudus. Ainukene, enam-vähem korralik plats on kaitsevääst, kasarmute juures, mis ka linnasportlastele alati tarvitada. Ehitusel on küll isegi kaks staadioni, üks kaitsevääst ja teine maleval, kuid see on tuleviku lootus. O. P.

PRANSLANE BENOIT FAURE,

kes võitis jalgratta võidusõidu Leson-Genf-Lyon. Ta kattis 375 klm. 12 tundi 17 minutiga, võites belglast van Rossemi ja teisa.

Tallinat külastanud Kopenhageni Boldklubben 93 kaotas Viinis Admirale 3:4. Ka Rapid võitis taanlasi 3:1. Rapidi aga võitis Shveitsi Grashoppers 4:1. Hungaria-Budapest lõi Pariisis CASG 6:0.

Jalgrattavõistlused Rakveres.

Rattasõidu hooaega alustas Rakveres „Kalevi“ rattaosakond 15. skp. omavaheliste võistlustega Tammiku ringteel. Kuna Tammiku ringteed on linnavalitsuse osalisel kaasabil tänava kevadel võistluskohasemaks püütud korraldada kurvede laiendamise ja tõstmise teel, need aga ei olnud veel peetud võistluseks küllaldaselt vajunud ja tugevad, mis kurvedele väljasõitmise tõsiselt kardetavaks tegi, siis põhjustas seegi osalt tagajärgede keskpärasuse. Pidamata jäi ka osavõtjate puudumisel esimese klassi sõidud, üldiselt vanemate rattasportlaste meistrite ja rekordimeeste hulk Rakveres näib kahanema: vanameister Ivanov on peale oma sporditsemise kümneaastase juubelivõistluse lõpuliikult tagasi tõmbunud, rekordimehed Talpak ja Laast elukoha muutmisel lahkunud ja kuuldavasti on mõlemad sellel alal sporditsemisest loobunud, jäänud veel vaid vanematest Kuber ja Nerrasov, kelledest esimene viimasel ajal ka rohkem jalgpallist kui jalgrattast lõbustama näib.

Võistlused andsid ilusa ilma ja tuhandepäälise pealtvaatajate hulga juures järgmiseid tagajärgi: 2. klassi sõidud: 3 klm.: 1. Villberg 5.28,0; 2. Ong 5.28,3. 5 klm.: 1. Veiper 9.24,7; 2. Villberg 9.25,2. Sõidud harilikudel ratastel algajale: 3 klm.: 1. Trei 5.31,7; 2. Ulleksin 5.37,9. 5 klm.: 1. Trei 9.26,9; 2. Samma 9.50,6. Noortele 3 klm. 1. Pikka 5.33,3; 2. Pällo 5.41,1. Naistele 2 klm. 1. Lamvoll 4.2,9; 2. Allik 4.9,0; 2. klm. takistussõidu võitis teiste ees Villberg.

Järgmise võistlusena kavatses „Kalevi“ korraldada oma igaaastase traditsiooniks kujuneda tahtva maanteevõistluse Rakverest Kunda, vahemaad umbes 25 klm.

Rakvere võit Kundas.

15. skp. käisid „Kalevi“ jalgpallimehed Kundas, autodega „muidugi“, ja veeretasiid sealse meeskonnaga mängu maha ltn. Rebase korralikul juhtimisel, mille võitsid 5:1, poolajaga 3:0.

TÄHTSAMAIK JALGPALLI TAGAJÄRGI.

Budapestis peeti Fifa kongressi puhul Ungari ja Hollandi maavõistlust, mis andis Ungarile võidu 6:2 (3:0). Teise tasuvärava lõi Hollandi 10 sekundit enne lõppu.

Antverpenis mängis Belgia Portugali vastu jn võitis 2:1 (0:1).

Paides avati staadion.

Esimesed tagajärjed ületasid lootusi.

Provintsi linnadest on üksikud juba saanud omale spordiväljad. Lähemal ajal loodavad selleni jõuda ka teised suuremad keskkohad. Läänud pühapäeval oli staadioni saamise pidupäev Paidel. Seda toimetati pidulikult ning sellest võtsid osa peale kohalikkude inimeste veel sise- ja kohtuminister A. Anderkopp ja umbes sajapealine sportlastepere üle kogu kodumaa.

Kell pool 2 kogusid sportlased rahva-aeda, kust rongikäigus orkestri saatel sammusid uuele väljale. Nende järele ilmus väljale ka minister.

Pooletunnilise avamise tseremoonia avas Paide staadioni komitee esimees H. Veem, kes külalisi tervitas. Siis pidas kõne riigikoguliige Uuareda, kes tähendas, et järvalased, eriti aga paidelased võivad uhked olla oma uue välja peale ja siitpeale võib noorsugu jälle end kehaliselt kasvatada ja sirguda, et koos teistega võistelda ja võimalikult jõuda välja maailma staadionideni.

Minister A. Anderkopp märkis,

et noorsugu on see tugi, mis meid tulevikus edasi viib. Kui tahame püsima jääda, siis peame kasvatama tugevat noorsugu nii vaimliselt kui ka kehaliselt, kes ei paindu ise ega lase painutada meie riiklikku iseseisvust. Selles mõttes on Paide staadioni komitee tänuväärt töö ära teinud. Noorsugu võistelu edukalt ning pidagu meeles meie vabaduse laulu.

Lauldakse hünni, mille järele

minister läbi löikab lindi

ja staadioni sellega avab.

H. Visman märgib kehakultuuri sihtkapitali valitsuse, keskliidu, jalgpalli liidu ja Tallinna Kalevi poolt, et teised rahvad suurt tähelepanu pööravad sportlikule liikumisele. Meie ei saa teistest maha jääda. Seni on meie liikumine piirunud pealinnaga, kuid sellest on vähe. Vajatakse tagamaad, kust inimesed kasvavad ja liikumist massidesse viivad, kust üksikud tippsaavutajad välja tulevad. Keskliidu poolt kingib Paide staadioni komiteele lipu.

Pärnu spordiseltside liidu poolt annetakse ka lipp. Järgneb veel rida tervitusi suusõnaliselt kui ka telegraafi teel ning siis järgnevad kergejõustiku ja lõpuks jalgpalli võistlus Paide-Viljandi vahel.

Paide uus väli on veel „toores“

ning vajab tublilt hoolitsevat kätt lähema paari aasta jooksul. Ringjooksuteedest on ainult kaks valmis, kuna kahe ehitamine hiljem sünnib. Jooksuteed on üldiselt pehmed ning vajavad tublisti rullimist ja kastmist; seda tuleb öelda ka hüpeteede kohta. Jalgpalli väli on liiga pehme ning selle tõttu künkline ja aukline. Välja tuleb samuti rullida ning sinna kasvatada rohi. Välja plaani tegijal on juhtunud viperus, mille järeldusena ring on 404 meetrit pikk. Ka on hüppekast liiga kitsas ning kõrgushüppe kohad oleks pidanud olema pealtvaatajatele lähemal.

Uue välja kohta saavutati aga ootamatult häid tagajärgi,

mis näitab, et meie sportlased heas vormis on. Feldman suutis ketast lennutada Eesti rekordile päris lähedale, kuna kaks järgmist meest said üle 41 meetri. Ka oli kuulis Suuk hea ja seal ei puudunud ka palju rekordi kordamisest. Neilt võib ikkagi veel midagi loota, kuigi Feldman väga ebakindel omas tagajärjes on.

Pehme kaugushüpetee juures olid tagajärjed head ning konkurents erakorraliselt pinev, kuna esimese koha pärast võistlesid Rahn ja Lilienthal, vaheldumisi üksteist lüües. Ka oli kolmas mees 650 sm. peal.

Kõrgushüppes pidid mehed tüütuseni vahehüppeid tegema, et otsustada paremust Pillikse ja Kongase vahel, kusjuures viimane võitjaks jäi. Ka teistes hüpetes oli konkurents pinev.

Jooksudes on Labent praegu hea.

Tema aeg lõpujooksus 11,1 sek. ei ole küll täpne, sest ajamõõtjad ei pannud pauku õigel ajal tähele. Kuid ta aeg eeljooksus oli juba 11,4 sek., mis pehme tee kohta hea.

1500 mtr. vedas Estam kogu tee, kuid viimasel poolteisel ringil hakkas Koidu, kes kord meetrit 15 maha jäänud, järele jõudma ning sellega tekkis viimasel sirgel äge võistlus, kus Koidu ainult rinnaga võitis. 5000 mtr. teeb Laurson korduvaid pingutusi, et eesolevale Laasile järele jõuda, kuid katsed nurjuvad ja ta peab leppima teise kohaga.

Koguauhindade peale on tugev konkurents ning viskete auhinnale Feldmanil ja Lilienthalil

ühepalju kohapunkte.

Sellega pole auhinna saatust otsustatud. Abiks võetakse 10-võistluse punktid, mis paremuse annab Lilienthalile.

Paide linna poolt väljapandud auhinna paremale seltsile omandas Tartu Kalev, kes oli esindatud tugevamini kui Tallinna nimekaim. Järva maav. auhinna paremale jooksjale sai Korol, Paide ühis-panga auhinna paremale hüppajale Rahn, paremale heitjale Järvamaa ühis-panga auhind — Lilienthal.

TEHNILISED TAGAJÄRJED:

100 mtr.: 1) E. Labent, Tartu „Kalev“ 11,1; 2) F. Ütt, Tartu „Kalev“; 3) K. Korol, E. spordiklubi.

400 mtr.: 1) Korol 53,6; 2) F. Ütt, Tartu „Kalev“ 54,2; 3) J. Villo, Tallinna pol. sp.-ring 54,4.

1500 mtr.: 1) A. Koidu, Tartu „Kalev“ 4,20; 2) A. Estam, Tallinna „Kalev“ rinna j. järel; 3) V. Püss, Tallinna politsei spordiklubi.

5000 mtr.: 1) K. Laas, Tartu „Kalev“ 16,39,2; 2) K. Laurson, Tallinna pol. spordiklubi 16,57; 3) A. Koidu, 17,3,2.

TEATEJOOKS. (100+200+400+800): 1) Tallinna „Kalev“; 2) Tallinna politsei spordiring.

KUUL: 1) Suuk, Tallinna pol. sp.-ring 14,12; 2) Neumann Tall. pol. sp.-ring 13,17; 3) Lilienthal, Viljandi kl. spordiklubi 11,97.

ODA: 1) Meimer, Pärnu „Tervis“ 57,85; 2) Verder, Rakvere sp.-klubi 54,91; 3) Erikson, Tartu „Kalev“.

KETAS: 1) Feldmann, E. akad. spord. 45,39; 2) Lilienthal, 41,55; 3) Erikson, 41,42.

TEIVASHÜPE: 1) H. Mikkelson, Tartu „Kalev“ 3,25; 2) J. Kõvamees, Mõisaküla „Ülo“ 3,15; 3) J. Laur, Pärnu „Tervis“ 3,15.

KÕRGUSHÜPE: 1) Kongas, Pärnu „Tervis“ 1,75; 2) Pillikse, Tallinna „Kalev“ 1,75; 3) Kõvamees, 1,70; 4) Rahn 1,70.

KAUGUSHÜPE: 1) Rahn, Tallinna „Kalev“ 6,78 m.; 2) E. Lilienthal, 6,75 m.; 3) Pupart, Tallinnas p.-klubi 6,50 m.

KOLMIKHÜPE: 1) E. Rahn 12,81; 2) Kütis, Tallinna „Kalev“ 12,77; 3) Elmar Lilienthal, 12,51.

Viljandi—Paide 4:0.

Paide staadioni avamispidustuste lõppkordina peeti jalgpalli linnavõistlust Viljandi-Paide staadioni värskel jalgpalliväljal. Esimese poolaja mängis Paide vastu tuult ja päikest, näidates sellele vaatamata tublit vastupanu tugevemale Viljandile. Poolaeg lõppes 2:0. Teisel poolajal võis oodata Viljandi suuremat ülekaalu. Saavutati siiski veel 2 väravat, millega mäng lõppeski Viljandi eduks 4:0.

Spordiäri

RESEV-RESEL

Tallinn, Toompuiestee 19, telef. 20-19.

Soovitab oma valmistatud spordi ja võimlemise abinõusid.

Kõiksugu

sporditarbeid

soovitab

C-ü. „Esto“

Pikk 47, tel. (2)10-02.

K-M. „SPORT“

Tallinnas,

S. Karja t. 18/4 Kõnetr. (2)23-00.

Soovitab mõõdukate hindadega igasugu kerge-, raske- ja jalgpallisporti tarbeid ning võimlemise abinõusid parematest kodu- ja väljamaa tehastest.

JALGPALLID.

täielik jalanõude osakond.